

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Lesní roh

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NEJUŽÍVANĚJŠÍ DIDAKTICKÁ LITERATURA
PRO LESNÍ ROH V ZUŠ**

Eva Mlázovská

Vedoucí práce: doc. Zdeněk Divoký, Ph.D.

Oponent práce: prof. Vladimír Rejlek

Oponent práce: MgA. Jana Švadlenková, Ph.D.

Datum obhajoby: 4. 6. 2018

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Musical Arts

French Horn

BACHELOR THESIS

**THE MOST USED DIDACTIC LITERATURE
FOR FRENCH HORN
IN ELEMENTARY SCHOOL OF ARTS**

Eva Mlázovská

Supervisor: doc. Zdeněk Divoký, Ph.D.

Opponent: prof. Vladimír Rejlek

Opponent: MgA. Jana Švadlenková, Ph.D.

Date of defense: 4. 6. 2018

Assigned academic degree: BcA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Nejužívanější didaktická literatura pro lesní roh v ZUŠ

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

ABSTRAKT

Cílem této práce je sumarizace didaktických publikací dostupných učitelům Základních uměleckých škol v České republice. První kapitola obsahuje popis celkem 18 publikací, každé je věnována podkapitola. Zde přibližuji autora, typické rysy publikace, obtížnost a možnosti využití ve výuce. Druhá kapitola obsahuje vyhodnocení dotazníku, na který v únoru až dubnu 2018 odpovědělo 54 učitelů lesního rohu v ZUŠ. Zde uvádím, jaké publikace znají a používají, jak je hodnotí, zda a jaké výukové materiály si vytváří sami. Na konci práce najdete obsáhlé přílohy, kde si můžete uvedené publikace prohlédnout.

ABSTRACT

The aim of this work is to summarize the didactic publications available to teachers of Elementary schools of Arts in the Czech Republic. The first chapter contains a description of 18 publications, there is a subchapter devoted to each of them. I describe the author, the typical features of the publication, the difficulty and the possible of usage in teaching. The second chapter contains the evaluation of the questionnaire which was answered by 54 French horn teachers at Elementary schools of Arts. I describe which publications they know and use, how they evaluate them, and what kind of teaching materials they create themselves. An example of every publication can be found in extensive appendices.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému snoubenci za trpělivost a pomoc s mnohými překlady zdrojů z angličtiny. Dále děkuji svým rodičům za překlad zdroje z ruštiny a neuvěřitelnou celoživotní podporu mého hudebního vzdělávání. V neposlední řadě bych chtěla projevít díky doc. Zdeňkovi Divokému za laskavý a lidský přístup, který přetrvává i přes můj odklon od kariéry interpreta směrem k dráze hudebního pedagoga.

Obsah

Upozornění	3
Evidenční list.....	4
Obsah	7
Seznam příloh	9
Seznam použitých zkratek	11
Úvod	12
1 Dostupná literatura	13
1.1 Georg Kopprasch - 60 vybraných etud.....	13
1.2 Albin Frehse - 100 kleine Übungen (Etüden) für Waldhorn in F und B ...	15
1.3 Maxime Alphonse - 200 Études nouvelles	16
1.4 Dot Fraser a Jane Sebba – Abracadabra French horn.....	17
1.5 Zdeněk Divoký - Denní nátlaková cvičení	18
1.6 Michael Höltzel – Horn-Schule	19
1.7 Peter Lodenkemper a Sebastian Rakow – Jedem Kind ein Instrument...	20
1.8 Pálma Szilágyi a kolektiv – Kürtiskola.....	21
1.9 Petra Botma a Jaap Kastelein - Look Listen & Learn	22
1.10 Max Pottag a Nilo Hovey – Method for French horn	23
1.11 Robert Getchell – Book of practical Studies for French horn	24
1.12 Philip Sparke – Started, Skillfull and Super Studies for Horn.....	25
1.13 Emanuel Kaucký – Škola hry na lesní roh.....	26
1.14 Otakar Tvrdý a Vladimír Kubát – Škola hry na lesní roh	27
1.15 Otakar Pihrt - Škola hry na lesní roh	28
1.16 František Šolar – Škola igry na valturně.....	29

1.17	Emil Wipperich - Škola hry na lesní roh.....	30
1.18	Bruce Pearson a Ryan Nowlin – Tradition of excellence	30
2	Nejužívanější literatura.....	33
2.1	Které z publikací znáte a používáte?.....	33
2.2	Jak hodnotíte uvedené publikace?.....	35
2.3	Používáte publikaci, která v předchozím výčtu není uvedena?	36
2.4	Vytváříte si vlastní výukové materiály?.....	36
2.5	Pokud ano, jakého typu tyto materiály jsou?.....	37
	Závěr	38
	Seznam použitých zdrojů	39
	Přílohy.....	43

Seznam příloh

- Příloha č. 1 - Ukázka z 60 etud pro Cor-Alto op. 5 G. Kopprasche- Etuda č. 1
- Příloha č. 2 - Ukázka z 60 etud pro Cor-Basso op. 6 G. Kopprasche - Etuda č. 1
- Příloha č. 3 - Ukázka z 60 etud pro Cor-Basso op. 6 G. Kopprasche - Etuda č. 8
- Příloha č. 4 - Ukázka ze 100 Kleine Übungen A. Frehseho - Etuda č. 3
- Příloha č. 5 - Ukázka ze 100 Kleine Übungen A. Frehseho - Etuda č. 72
- Příloha č. 6 - Ukázka ze 100 Kleine Übungen A. Frehseho - Etuda č. 69
- Příloha č. 7 - Ukázka z 200 etudes nouvelles – titulní stránka
- Příloha č. 8 - Ukázka z 200 etudes nouvelles M. Alphonse – Etuda č. 66
- Příloha č. 9 – Ukázka z Abaracadabra French horn M. Alphonse – cvičení legat
- Příloha č. 10 – Ukázka z Abaracadabra French horn – cvičení na legato
- Příloha č. 11 - Ukázka z Denních nátiskových cvičení Z. Divokého – 1. díl
- Příloha č. 12 - Ukázka z Denních nátiskových cvičení Z. Divokého – 2. díl
- Příloha č. 13 – Ukázka z 2. dílu Höltzelovy Horn-Schule – bouché
- Příloha č. 14 – Ukázka z 1. dílu Höltzelovy Horn-Schule – duo
- Příloha č. 15 – Ukázka z Jedem Kind ein Instrument – 1. díl – 1. tón
- Příloha č. 16 – Ukázka z Jedem Kind ein Instrument – 2. díl – trio
- Příloha č. 17 – Ukázka z Kürtiskoly – 1. díl, cvičení 1
- Příloha č. 18 – Ukázka z Kürtiskoly – 1. díl, Ach synku, synku
- Příloha č. 19 – Ukázka z Kürtiskoly – 2. díl, cv. 172
- Příloha č. 20 – Ukázka z Look, Listen & Learn – duo
- Příloha č. 21 – Ukázka z Look, Listen & Learn – držení ruky v korpusu
- Příloha č. 22 – Ukázka z Look, Listen & Learn – cvičení z kapitoly 5
- Příloha č. 23 – Ukázka z Method for French horn – cvičení z kapitoly 5
- Příloha č. 24 – Ukázka z Method for French horn – rytmická cvičení

Příloha č. 25 – Ukázka z First Book of Practical Studies – etuda 17

Příloha č. 26 – Ukázka ze Second Book of Practical Studies – etuda 71

Příloha č. 27 – Ukázka ze Starter Studies P. Sparke

Příloha č. 28 – Ukázka ze Skilful Studies P. Sparke

Příloha č. 29 – Ukázka ze Super Studies P. Sparke

Příloha č. 30 – Ukázka ze Školy Emanuela Kauckého – trylky

Příloha č. 31 – Ukázka Malých etud – etuda č. 44

Příloha č. 32 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – dynamika

Příloha č. 33 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – ais moll

Příloha č. 34 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – basový klíč

Příloha č. 35 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – titulní strana

Příloha č. 36 – Ukázka Školy Otakara Pihrta – cv. 2

Příloha č. 37 – Ukázka Školy Otakara Pihrta – lidové písně

Příloha č. 38 – Ukázka Školy igry na valturně – cv. 6

Příloha č. 39 – Ukázka Školy igry na valturně – cv. 47

Příloha č. 40 – Ukázka Školy igry na valturně – cv. 145

Příloha č. 41 – Ukázka ze Školy E. Wippericha – I. díl, cv. 56

Příloha č. 42 – Ukázka ze Školy E. Wippericha – II. díl, cv. 46

Příloha č. 43 – Ukázka ze Školy E. Wippericha – III. díl, cv. 64

Příloha č. 44 – Ukázka Tradition of excellence – jak vkládat nátrubek

Příloha č. 45 – Ukázka Tradition of excellence – teoretická část kap. 6

Příloha č. 46 – Ukázka Tradition of excellence – cvičení hry z listu

Příloha č. 47 – Tabulka dalších používaných publikací

Příloha č. 48 – Online zdroje dostupných publikací

Seznam použitých zkratk

CV – curriculum vitae (profesní životopis)

cv. – cvičení

ČF – Česká filharmonie

HF JAMU – Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně

IHS – International Horn Society (Mezinárodní hornová společnost)

kap. – kapitola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z. s.

RVP – rámcový vzdělávací program

ŠVP – školní vzdělávací program

ZUŠ – základní umělecká škola

ZUV – základní umělecké vzdělávání

Úvod

K tématu této bakalářské práce jsem dospěla na základě mnohých rozhovorů s mými spolužáky a dalšími hornisty z mladší generace. Často se mě tito začínající učitelé ptají, podle čeho učím.

I když mám již šestiletou pedagogickou zkušenost, stále jsem se nemohla zbavit dojmu, že nejsem zcela kompetentní k tomu, abych svým vrstevníkům radila, podle jaké literatury mají děti v ZUŠ učit. Rozhodla jsem se tedy napsat bakalářskou práci, která by mohla začínajícím učitelům poskytnout komentovaný výčet titulů, z nichž mohou vybírat. Je už na čtenářích, jaké se jim budou nejvíce hodit a které budou chtít do ZUŠ nakoupit.

V teoretické části jsem se pokusila zmapovat, jakou didaktickou literaturu mají učitelé lesního rohu v ZUŠ k dispozici. O konkrétních titulech se snažím poskytnout více informací, které v popisech obchodů nebývají zdaleka dostačující, a kde náhled notového materiálu často úplně chybí. U každého titulu tedy přibližuji jeho autora či autory, okolnosti vzniku titulu, popisuji obtížnost a možnosti použití v ZUŠ. Ke každému titulu přikládám také odkaz na několik notových ukázek v přílohách.

V praktické části je představeno vyhodnocení dotazníku, který byl distribuován mezi učitele lesního rohu v únoru roku 2018. Z výsledků dotazníku vyplývá, které z dostupných publikací učitelé používají, jak je hodnotí, jaké jiné, v Česku nedostupné, publikace používají či jaké druhy výukových materiálů si vytvářejí sami.

Ke studiu byly použity notové materiály a předmluvy vybraných škol. Dále jsem vycházela z německých a anglických odborných článků na webových stránkách zahraničních univerzit a společností, především se jednalo o International Horn Society a časopis Horn Matters. V několika případech bylo stěžejním zdrojem také výukové video či rozhlasový rozhovor. V podkapitolách věnovaných Georgu Koppraschovi a Emanuelu Kauckému se významně opírám o disertační práci Jany Švadlenkové, která je jako jeden z mála zdrojů k dispozici v češtině.

Cílem této práce je popis a sumarizace v Česku nejpoužívanějších didaktických publikací pro lesní roh spadajících do obtížnostní kategorie vhodné pro ZUŠ. Ráda bych, aby práce mohla být zdrojem inspirace pro začínající učitele, mezi které stále ještě počítám i sebe.

1 Dostupná literatura

Publikace dostupné českým učitelům jsem vyhledávala pomocí internetového vyhledávače Google pod hesly „noty lesní roh“, „hudebniny lesní roh“, „škola lesní roh“ a „etudy lesní roh“. Soupis stránek, z nichž jsem čerpala, je uveden v seznamu použitých zdrojů (viz Příloha č. 48). Kromě internetového hledání jsem také vzala v potaz seznam doporučené literatury v příručce pro začínající učitele s názvem Lesní roh – základní přehled pedagogických témat, a také školy a etudy uvedené v původních učebních osnovách hry na lesní roh pro rozšířené vyučování, I. a II. stupeň studia.

V květnu roku 2010 podepsala tehdejší ministryně školství Miroslava Kopicová konečné oficiální znění dokumentu s názvem Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Následně měly od září roku 2010 všechny ZUŠ celkem dva roky na to, aby v souladu s RVP připravily své vlastní Školní vzdělávací programy, podle kterých měly povinnost nejpozději v září 2012 zahájit výuku. Do té doby se v ZUŠ vyučovalo podle učebních plánů MŠMT¹. Zde byla přesně uvedena doporučená koncertní i didaktická literatura pro jednotlivé ročníky. Naproti tomu ale ŠVP bývají ze své podstaty postaveny velmi obecně a učitelé se při jejich tvorbě stanovení konkrétních skladeb a etud většinou vyhýbají.

1.1 Georg Kopprasch - 60 vybraných etud

1.1.1 Georg Kopprasch

Jak uvádí John Ericson (The Original Kopprasch Etudes, 2018-03-30), o osobnosti německého hornisty a autora Georga Kopprasche toho nevíme mnoho. Neznáme ani přesný rok jeho narození. Všechny dostupné zdroje uvádějí, že se narodil někdy před rokem 1800. Jeho otec Wilhelm Kopprasch² byl skladatelem a fagotistou v orchestru prince z Dessau³. Georg Kopprasch vešel ve známost jako hornista pruského regimentu. Ve 20. letech byl členem orchestru Královského divadla v Berlíně, kde je na rozpisu služeb z roku 1824 uveden jako 2. hornista. V roce 1832 se Georg Kopprasch vrátil do rodného Dessau, kde působil jako 2. hornista ve dvorním orchestru⁴ a kde pravděpodobně i strávil zbytek svého života. Odhady jeho životních dat opatrně uvádějí jeho narození krátce před rokem 1800 a rok úmrtí někdy po roce 1833.

¹ Ve školním roce 2017/2018 se jako poslední podle dobíhajících učebních plánů vzdělávají 7. ročníky. V oboru lesní roh byly dříve jen čtyři ročníky a už se podle nich v současné době nikdo nevzdělává.

² Žijící cca. v letech 1750 – 1832.

³ Pravděpodobně je jím míněn *Fridrich Anhaltsko-Desavský* žijící v letech 1769-1814. Mj. na připomínku jeho 9. narozenin byla W. A. Mozartem složena píseň *Des kleinen Friedrichs Geburtstag* KV. 529., jež byla poprvé veřejně uvedena v roce 1787 v Praze.

⁴ Tato skutečnost je uvedena na titulní stránce prvního vydání jeho etud.

Georg Kopprasch je kromě několika komorních skladeb pro lesní roh autorem dvou opusů s etudami pro lesní roh. Jedná se o *60 etud pro Cor-Alto op. 5* a *60 etud pro Cor-Basse op. 6*. Proč se Kopprasch rozhodl napsat 2 sešity stylem a obsahem podobným, avšak s velmi rozdílným tónovým rozsahem, uvádí Jana Švadlenková (2013, s. 80):

„...Kopprasch se inspiroval rozdělením hornistů do dvou směrů podle Louis-Francoise Douprata v jeho Méthode de Cor alt et Cor Basse z roku 1824. Hornisté měli v té době pocit, že čtyři oktávy rozsahu, nelze zvládnout jedním hráčem. Toto vyústilo jak již zmíněno v zavedení dvou oborů hráčů, podle rozsahu. Nazývali se Corno primo a Corno secondo. Protože ale toto nepřesné pojmenování, vedlo k vnímání druhého hornisty jako méněcenného a hráčsky méněschopného, Dauprat chtěl tuto chybu napravit a definoval tyto dva ‚žánry‘ lesního rohu místo cor Primo a cor Secondo jako cor alto a cor basso.“

Etudy pro Cor-Alto op. 5 jsou psány v maximálním rozsahu od malého g do f³, běžně se však pohybují v rozsahu od c¹ do c³ (viz Příloha č. 1). Etudy op. 5 jsou podle Eriscona (Later Editions of the Kopprasch Etudes, 2018-03-31) *„...obzvláště virtuosní, avšak v rámci možností tehdejších vysokých hráčů na lesní roh.“* Těžko si dnes představit, že by čeští studenti ZUŠ, konzervatoří nebo i vysokých hudebních škol tyto etudy běžně hráli. Za reálnější bych považovala studium těchto etud studenty na německých vysokých školách, kde se studenti dosud specializují na vysoké a nízké hráče.

1.1.2 60 vybraných etud

Sešit šedesáti vybraných etud studovali hornisté mnoha generací. Jen málo známá je ale skutečnost, že tento název je velmi zavádějící. Ve skutečnosti se jedná o *Etudy op. 6 pro Cor-Basse*. Ty byly pod tímto názvem poprvé vydány roku 1833 v Lipsku nakladatelstvím Breitkopf und Härtel. Nejpoužívanějším vydáním však pravděpodobně bude vydání nakladatelství Hofmeister a editora *Friedricha Gumberta*⁵, jež bylo poprvé vydáno v roce 1833. V jeho názvu najdeme pouze „60 etud pro lesní roh“. K dalšímu posunu v názvu pravděpodobně vedly transkripce těchto etud pro další žesťové nástroje – trubku, trombon a tubu, kde se v názvech objevuje už jen „60 vybraných etud“⁶.

Tyto etudy se nejčastěji pohybují v rozsahu od *malého g do g²*, v některých pokročilejších etudách se rozsah pohybuje od malého c do a². Etudy zde najdeme jak lyrického (viz Příloha č. 2), tak i technického charakteru (viz Příloha č. 3). Nejčastěji však převládají etudy velmi technické, zaměřené zejména na rychlou techniku v celém rozsahu. Koppraschovy etudy jsou

⁵ Podle IHS též uváděn jako Gumbert, žijící v letech 1841-1906. Hornista a profesor lipské konzervatoře, mj. autor 12 svazků vybraných orchestrálních partů, kvartetů pro lesní rohy a mnohých aranžů pro lesní roh a klavír.

⁶ Nejednou jsem se setkala s mylným názorem, že Koppraschovy etudy jsou původně psány pro trombon či trubku a hornová verze je transkripcí.

synonymem pro získání schopností rychlé, „běhavé“ techniky ve všech tóninách. Jak je uvedeno v předmluvě F. Gumberta (Kopprasch, 1880, s. 3): „*Studentům se doporučuje etudy cvičit nejen v původní tónině, ale také v odpovídajících transpozicích, které jsou uvedeny vedle tempového označení.*“ V tomto vnímám velký přínos právě Friedricha Gumberta. V původním vydání žádné doporučené transponování nenajdeme.

Koppraschovy etudy bych v ZUŠ doporučovala zadávat pokročilejším žákům I. stupně, především však žákům II. stupně. Jedná se pravděpodobně o nejvyšší stupeň obtížnosti, který v rámci etud můžeme u žáků ZUŠ vůbec vyžadovat. Dosud jsem se setkala s velmi malým procentem žáků, které Koppraschovy etudy mohlo hrát. Byli to zejména žáci, které jsem připravovala k přijímacím talentovým zkouškám na konzervatoř. Tyto etudy patří mezi doporučené etudy k přijímací talentové zkoušce např. na Konzervatoři Brno.

1.2 Albin Frehse - 100 kleine Übungen (Etüden) für Waldhorn in F und B

1.2.1 Albin Frehse

Jak uvádí Robert Ostermeyer (French Horn net 2018-03-30), Albin Frehse⁷ se narodil 10. února 1878 v Lipsku. V písemné žádosti o místo ve slavném *Gewandhausorchester Leipzig* uvádí, že byl učitelem tehdejšího sólohornisty orchestru, Arna Rudolpha⁸. V tomto dopise také uvádí, že byl prvním hornistou v Městském orchestru Magdeburg a ve Velké opeře ve Varšavě. Albin Frehse místo v *Gewandhausorchester* získal a byl zde zaměstnán od 1. června 1903 do roku 1939 a ještě poté po celou dobu 2. světové války jako výpomoc. Albin Frehse byl mj. také svobodným zednářem, do lipské lóže "Minerva zu den drey Palmen" vstoupil 4. 2. 1908. Po 2. světové válce založil v Lipsku novou lóži, kde byl poté prvním stoličním mistrem.

Od roku 1926 také vyučoval na *Leipziger Musikhochschule*, kde se v roce 1948 stal profesorem. Působil zde až do roku 1958 a mezi jeho žáky patřili Wilhelm Fuchs, Hermann Märker, Erich Penzel, Amand Schwantge a Waldemar Schieber. Právě Waldemar Schieber, sólohornista *Gewandhausorchester*, sólově vystoupil 3. 4. 1968 na výročním koncertě k Frehseho 90. narozeninám.

Albin Frehse složil celkem 4 hornové koncerty, z nichž jeden je určen vysokým a jeden hlubokým hráčům. Je autorem mnoha komorních skladeb pro lesní roh, 34 etud pro hluboký lesní roh, 36 etud ve dvou dílech a etud pro začátečníky - *Der Anfang - 100 kleine Übungen für Waldhorn*.

⁷ Celým jménem Carl Albin Frehse.

⁸ Žijící v letech 1866-1928, studující také u Friedricha Gumberta, později též profesor lipské konzervatoře.

1.2.2 Der Anfang - 100 kleine Übungen für Waldhorn

Jak už napovídá sám název, Frehseho 100 malých etud je určeno začátečníkům. Celý sešit postupně vede žáka od úplných začátků až po úroveň, která odpovídá požadavkům uchazeče o studium konzervatoře. První etudy začínají na velmi malém rozsahu a dlouhých tónech (viz Příloha č. 4). Velmi praktická a ojedinělá jsou vložena čísla hmatů v F i B ladění. Hmaty in F najdeme nad a hmaty in B pod notovou osnovou. Celý soubor přiměřenou rychlostí zvyšuje nároky na techniku, dynamiku i rozsah. Etudy ke konci sešitu lze bez obav žákům zadat k talentovým přijímacím zkouškám na konzervatoř (viz Příloha č. 5 a 6).

Tyto etudy Albina Frehseho mohou doporučit k zadání bez nadsázky všem žákům ZUŠ. Praktické jsou pro opravdu velký rozptyl v obtížnosti, díky vpiskům s čísly hmatů obojího ladění, ale zejména pro krátký rozsah všech etud. Etudy tak ani učitelé v hodinách ani žákům při cvičení nezaberou mnoho času⁹ a přesto velmi dobře splní svůj účel.

1.3 Maxime Alphonse - 200 Études nouvelles

1.3.1 Maxime Alphonse

Podle Johna Ericsona¹⁰ (2007) je Maxime Alphonse „mezinárodně tajemný muž“. Do doby, než John Ericson začal pátrat více o jeho životě, byly jediné známé údaje o něm dostupné v encyklopedii Hanse Pizky¹¹ s názvem Hornisten-Lexikon, kde se píše: „Alphonse Maxime, sólohornista pařížské Opéry comique a Orchestre Pasdeloup; roku 1900 3. cena na Konzervatoři...“. Později se podařilo získat více informací z Pařížské konzervatoře a nakladatelství Alphonse Leduc.

Vyšlo najevo, že jméno Maxime Alphonse bylo užíváno pouze jako pseudonym. Celým jménem Jean Marie Maximin François Alphonse¹² se narodil 31. prosince 1880 ve městě Roanne. Studoval Pařížskou konzervatoř u Françoise Brémonda a v roce 1903 získal v soutěži Pařížské konzervatoře 1. cenu. Jako sólista hrál v Monte Carlu, Orchestre Pasdeloup a Opéra comique. Působil nejen jako sólový virtuóz, ale také jako pedagog. Zemřel v roce 1930.

1.3.2 200 Études nouvelles

Celý původní název této publikace *200 Études nouvelles mélodiques et progressives pour cor* bychom mohli přeložit jako „200 nových, melodických

⁹ Zpravidla nepřesáhnou 30 taktů.

¹⁰ Americký hornista, profesor Arizona State University a zakladatel internetového časopisu Horn Matters.

¹¹ Rakouský hornista, narozen v roce 1942. Dlouholetý sólohornista Bayerisches Staatsorchester München, pedagog a mj. překladatel časopisu IHS – The Horncall do němčiny.

¹² Známý také jako Griet.

a postupných etud pro lesní roh". Jak stojí na titulní stránce (viz Příloha č. 7), jedná se o: „200 nových, melodických a postupných etud pro lesní roh, úplná sbírka v 6 svazcích, od jednoduchých po virtuózní“.

Etudy byly poprvé vydány nakladatelstvím Alphonse Leduc¹³ v roce 1920. Jak uvádí sám autor v předmluvě: „Tyto etudy studentům pomohou seznámit se s rytmy, koncepcemi a intervaly, se kterými se budou jistě pravidelně setkávat v orchestru...“, tyto etudy tedy nejsou přehnaně náročné na rychlou techniku. Doporučená tempa jsou většinou označena jako moderato nebo allegretto a zpravidla nepřesáhnou tempo 120. Velký důraz tyto etudy kladou na často velmi nepříjemné a složité rytmy a intervaly (viz Příloha č. 8).

V ZUŠ lze z těchto etud do výuky zařazovat 1. díl, který čítá celkem 70 etud. Maximální tónový rozsah prvního dílu se pohybuje mezi malým g a g^2 , nejčastěji však mezi c^1 až f^2 . Jsou tedy svým rozsahem a stylem pro žáky o něco jednodušší než např. Koppraschovy etudy, zvládnou je šikovnější žáci od 4. - 5. ročníku a bezproblémové by měly být pro žáky II. stupně. Považuji za vhodné tyto etudy připravovat se žáky k přijímacím zkouškám na konzervatoř, patří mezi doporučené etudy např. na Konzervatoři v Českých Budějovicích.

1.4 Dot Fraser a Jane Sebba – Abracadabra French horn

1.4.1 Dot Fraser

Dot Fraser je současná britská hornistka a hudební pedagožka. Jak uvádí na svých stránkách (Dots History 2018-03-31), spolu se svým manželem Noelem, který je trombonistou, procestovali svět. Vždy se však vrátili do rodného Camden Town¹⁴ a Dot po nějakou dobu vyučovala hudební výchovu na místní základní škole. V roce 1987 se manželé rozhodli otevřít vlastní obchod s hudebními nástroji Dots the Camden Music Shop, který třicet let s úspěchem provozovali. V roce 2017 obchod předali nové majitelce a odešli do důchodu. Spolu se svým manželem Noelem jsou autory několika publikací řady Abracadabra, které všechny vyšly mezi roky 1995 až 1998. Jedná se o Abracadabra Trumpet, Abracadabra Brass – v houslovém klíči, Abracadabra Brass – v basovém klíči a Abracadabra French horn.

1.4.2 Jane Sebba

Podle vydavatele Spartan press (Composer information 2018-03-31), je Jane Sebba současná britská skladatelka. Jako dítě se učila hrát na klavír, akordeon i fagot a už v 16 letech hrála v National Youth Orchestra. Poté studovala na Royal Academy of Music, Guildhall School of Music a Westminster College na Oxfordu. Profilovala se jako divadelní hráčka v National Theatre in London a Royal Shakespeare Company. Pracovala jako hudební expertka v několika londýnských základních školách a založila hudební workshop

¹³ Jeho zakladatel Alphonse Leduc, žijící v letech 1804-1868, byl žákem Antonína Rejchy.

¹⁴ Okrajová čtvrť Londýna.

pro nejmenší děti od 3 let s názvem *The Music Funshop*. V současné době pracuje jako editorka v nakladatelství A&C Black Publishers.

1.4.3 Abracadabra French horn

Tento výukový sešit byl poprvé vydán v roce 1998. Jak už napovídá sám podtitul: „...*the way to learn through songs and tunes*“, jedná se o školu, která učí hře na nástroj na příkladech anglických písní a melodií (viz Příloha č. 9). Škola postupuje v obtížnosti velmi pomalu, celkem obsahuje 109 cvičení. Většina melodií jsou známé převzaté popěvky, některá cvičení jsou však originální, autorky Dot Fraser (viz Příloha č. 10). Sešit obsahuje praktická hmatová označení, mnoho vysvětlivek hudební teorie a tabulku stupnic.

V ZUŠ lze tuto publikaci používat k vyvážení a zpestření náročné výuky u starších žáků. Pokud by existoval český překlad a ekvivalent této školy, byla by to nejspíše ideální publikace k hravé a zábavné formě výuky u nejmenších dětí. Vzhledem k tomu, že ale Abracadabra existuje zatím pouze v anglickém originálu, nejspíše bude tato škola v ZUŠ použitelná pouze okrajově. Všechny praktické vpisky ze světa hudební teorie v angličtině ztrácí svůj smysl, protože jim malé děti nerozumí a většinu anglických písní děti nikdy neslyšely.

1.5 Zdeněk Divoký - Denní nátisková cvičení

1.5.1 Zdeněk Divoký

Jak uvádí ve svém CV (HAMU, 2018-04-01), docent Zdeněk Divoký Ph.D. se narodil v roce 1954 ve Zlíně. V letech 1969-1980 studoval pod vedením profesora Františka Šolce na Konzervatoři a JAMU v Brně. V roce 2005 absolvoval doktorandské studium na HAMU, kde se zaměřil na interpretaci na přirozený lesní roh. Mezi roky 1973 a 1979 byl členem Filharmonie Brno¹⁵ a od roku 1979 je až dosud členem skupiny lesních rohů České filharmonie. Během studií se v 70. letech stal laureátem národních i mezinárodních soutěží, např. Markneukirchen, Pražské jaro a ARD Mnichov a v roce 1978 v soutěži Pražského jara zvítězil.

Celoživotně se věnuje komorní hudbě, mj. např. Pražské žesťové trio, Česká dechová harmonie nebo Okteto českých filharmoniků. Jako komorní hráč nahrál přes 20 LP a CD, řadu z nich s bratry Zdeňkem a Bedřichem Tylšarovými¹⁶. Zdeněk Divoký vytvořil i několik sólových nahrávek, mezi nimi i soubornou nahrávku 4 koncertů Antonia Rössler–Rosettiho. Při svých sólových recitálech pravidelně spolupracoval s klavíristkou Jarmilou Panochovou¹⁷. Spolu se svými kolegy Jindřichem Petrášem¹⁸ a Jiřím Havlíkem¹⁹ založili mezinárodní

¹⁵ V letech 1975 - 79 jako sólohornista.

¹⁶ Jedni z nejvýznamnějších českých hornistů 2. poloviny 20. století, oba dlouholetí členové České filharmonie a vlivní hudební pedagogové.

¹⁷ MgA. Jarmila Panochová, dlouholetá korepetitorka třídy lesních rohů pražské konzervatoře a HAMU.

¹⁸ Profesor Jindřich Petráš, pedagog HF JAMU, Konzervatoře Brno a děkan HF JAMU.

¹⁹ Hornista, dirigent a skladatel Jiří Havlík, od roku 1979 člen ČF.

interpretační kurzy s názvem *Hornclass*. V současnosti pedagogicky působí na HAMU a Pražské konzervatoři.

1.5.2 Denní nátisková cvičení

Denní nátisková cvičení poprvé vyšla v Edici Metronome v roce 1995. Jedná se o dva díly postupující podle obtížnosti vždy po dvou týdnech. Jedná se o cvičení, která by hornisté mohli zařadit na závěr svého denního rozehrávacího procesu. Cvičení začínají tónem g^1 , který Z. Divoký považuje za *střed rozsahu*, což je poměrně neobvyklé, protože většina škol, etud a cvičení začíná tónem c^1 . Přestože se tato publikace těší poměrně značné oblíbenosti u pedagogů začínajících hornistů, nebyla při svém vzniku pro začátečníky zamýšlena. Publikace klade velký důraz na správné nasazení a flexibilitu nátisku při hře legato (viz *Příloha č. 11*). Kromě toho se žáci velmi brzy naučí správnému poměru mezi hrou osminových a triolových hodnot, který se zde objevuje velmi často. Pro učitele a žáky ZUŠ je tento sešit velmi praktický a napomáhá udržování správných návyků u žáků různě pokročilých. Nejvíce můžeme v ZUŠ využít prvních deset dvoutýdnů v prvním díle, které většinou se žáky hrajeme mnohem déle než předepsané dva týdny. Pokročilejší cvičení ve druhém díle pro svou obtížnost v ZUŠ pravděpodobně nevyužijeme (viz *Příloha č. 12*).

1.6 Michael Höltzel – Horn-Schule

1.6.1 Michael Höltzel

Michael Höltzel byl německý hornista, dirigent a pedagog. Podle IHS (2018-04-03) se narodil v roce 1936 v německém městě Tübingen. Studoval hru na lesní roh a violu na Hochschule für Musik ve Stuttgartu, dále pokračoval ve studiu na salzburském Mozarteu, kde se věnoval lesnímu rohu a dirigování. Michael Höltzel hrál jako sólohornista v Salzburgu, Florencii, u Bamberských symfoniků nebo v Mnichovské filharmonii. Studoval i komorní hudbu, které se následně celoživotně věnoval. Založil několik souborů, např. dechový soubor Bamberských symfoniků, Detmolder Hornisten, Gran Partita Detmold a Detmolder Serenadenensemble. Studiu Mozarta se věnoval u *Bernharda Paumgartena*²⁰. V roce 1972 sólově hrál i dirigoval všechny čtyři Mozartovy hornové koncerty a Koncertní rondo s orchestrem *Camerata Academica Salzburg*. Po této spolupráci přišel orchestr s nabídkou, aby se stal jejich novým šéfdirigentem²¹.

V létě roku 1970 chtěl M. Höltzel studovat u *Philipa Farkase*²² na Indiana State University. Když ale P. Farkas slyšel jeho nahrávku 1. Koncertu pro lesní roh Josepha Haydna, odmítl ho učit a nabídl mu místo hostujícího pedagoga. M. Höltzel působil jako dlouholetý pedagog na Hochschule für Musik v Detmoldu,

²⁰ Dirigent žijící v letech 1887-1971, vyučující na Mozarteu mj. učitel Heberta von Karajana a mezi roky 1960 a 1971 ředitel Salzburger Festspiele.

²¹ Až do roku 1975.

²² Žijící v letech 1914-1992, významný americký hornista a pedagog.

Hochschule für Musik und Theater Rostock, Hochschule für Musik Trossingen a v letech 1970-71, 1975-76, 1980-81 a 2005-6 na již zmíněné Indiana State University. Mezi jeho žáky patří např. *Radovan Vlatković*²³. Je autorem mnoha úprav pro lesní roh a klavír a několika vlastních komorních skladeb pro lesní roh. Michael Höltzel zemřel v roce 2017.

1.6.2 Horn-Schule

Souborné třídílné dílo je svým rozsahem ojedinělé. Každý ze tří dílů má na 140 stran. Třetí díl pod názvem *Hohe Schule des Horns*²⁴ byl v roce 2001 oceněn Německou knižní cenou. Základem třetího dílu je text s mnoha konkrétními notovými ukázkami. Třetí díl obsahuje kapitoly zásadní pro velmi pokročilé a profesionální hráče jako např. *Umění cvičit, Jakou hornu pro jakou hudbu?, Jak psát kadenci* nebo *Horna jako profese*, jenž se věnuje otázce osobního managementu. Ve druhém díle, obtížností také poměrně náročném, najdeme kapitoly jako *Rozšiřování tónu, Od přirozeného ke klapkovému rohu* nebo *Cvičení a skladbičky ve všech tóninách*. Mnoho cvičení však zasahuje do velmi vysoké polohy. Velmi zdařilá jsou cvičení *bouché*²⁵ (viz Příloha č. 13), která by byla dobře použitelná u pokročilejších žáků v ZUŠ.

Nejvíce však v ZUŠ využijeme první díl této publikace. Najdeme v něm kapitoly jako *Vývoj lesního rohu, Lesní roh-neobvyklý dechový nástroj, Komorní hra* nebo *Technika hornové hry*. Stejně jako 2. a 3. díl obsahuje hodně textu, kterému menší děti nebudou v němčině rozumět. Obsahuje však pěkná a praktická cvičení a skladbičky, které můžeme do výuky jednotlivě zařadit (viz Příloha č. 14).

1.7 Peter Lodenkemper a Sebastian Rakow – Jedem Kind ein Instrument

1.7.1 Peter Lodenkemper

Peter Lodenkemper uvádí ve svém CV (2018-04-05), že studoval trubku na *Folkwang-Hochschule Essen*, kde maturoval a pokračoval v navazujícím studiu pedagogiky pro intrumentalisty. Pravidelně hraje v orchestrech i sólově, učil na různých hudebních školách, ale v současné době pedagogicky působí na Ev.Altstadt-Musikschule Essen.

1.7.2 Sebastian Rakow

Sebastian Rakow se podle svého uměleckého životopisu (Dinslakener Kammerorchester, 2018-04-05) narodil v roce 1963 v Berlíně. Zde také studoval hru na lesní roh u Gerda Seiferta na *Hochschule der Künste Berlin* a ve studiu pokračoval na Freie Universität Berlin v oboru muzikologie. Vedle hráčských

²³ Narozen v roce 1962, světově významný sólista a pedagog na Mozarteu v Salzburku.

²⁴ V angličtině vydáno pod názvem *Mastery of the French Horn*.

²⁵ Z francouzštiny = *ucpaný*. Specifický způsob hry na lesní roh, kdy pravá ruka zcela zakryje korpus.

aktivit v dechovém kvintetu nebo v rámci interpretace soudobé hudby je S. Rakow také šéfdirigentem Dinslakener Kammerorchester. V současné době pracuje jako ředitel Musikschule Dinslaken e. V.

1.7.3 Jedem Kind ein Instrument

Učebnice *Jedem Kind ein Instrument*²⁶, která vyšla v roce 2012, byla vytvořena na míru společnému programu německých základních a hudebních škol v Porúří. Název by se mohl volně přeložit jako „Nástroj každému dítěti“. Podle oficiálních stránek projektu (JeKits, 2018-04-05) se ve školním roce 2014/2015 tohoto projektu zúčastnilo celkem 60 000 dětí. V současném školním roce bude tento koncept ukončován a nahrazen podobným projektem pod názvem *Jedem Kind Instrumente, Tanzen, Singen*²⁷, který je rozšířen ještě o zpěv a tanec. Tento projekt se koná ve spolkové zemi Nordrhein-Westfalen. Prakticky jde o rozšířenou výuku hudební výchovy. První rok se jedná o kolektivní hudební, taneční a pěveckou výchovu pod vedením dvou učitelů²⁸, která by měla dětem položit základní přehled. První rok je povinný a zdarma. Druhý rok výuky by měl dětem znalosti a dovednosti v oboru hudba a tanec rozšířit a výrazně prohloubit, hodiny už vede pouze učitel místní hudební školy. Výuky se účastní pouze přihlášené děti, které mají zájem, a výuka už se platí. Děti mají dvě vyučovací hodiny týdně, jednu kolektivní, orchestr, tanec či sbor a k tomu jednu hodinu zaměřenu na individuální zlepšování. Právě pro tyto hodiny je určena publikace *Jedem Kind ein Instrument*.

Učebnice existuje ve verzi pro většinu používaných nástrojů²⁹, pro účely této práce se zaměřím na *Jedem Kind ein Instrument – Horn*. Tato učebnice existuje ve dvou dílech. Oba díly postupují obtížnostně velmi pomalu, jsou prostoupeny vysvětlujícími poznámkami z hudební teorie a mnoha atraktivními obrázky (viz Příloha č. 15). Protože i výuka nástroje probíhá ve skupinkách, objevují se velmi často *skladbičky pro 2-3 hlasy* (viz Příloha č. 16). V ZUŠ je tato publikace vhodná pro nejmenší děti pro svou vizuální atraktivnost a malou obtížnost. V rámci všech ročníků je možné z této učebnice čerpat zdařilé skladby menšího rozsahu pro předmět komorní hra.

1.8 Pálma Szilágyi a kolektiv – Kürtiskola

1.8.1 Pálma Szilágyi

Pálma Szilágyi je maďarská hornistka a pedagožka. Jak uvádí její CV (Tóth Aladár Zeneiskola, 2013), v roce 1976 absolvovala Hudební akademii Ferenze Lizsta. Mezi roky 1974 až 1976 byla členkou Kodály Philharmonic Debrecen. V roce 1979 začala vyučovat na *Debrecen Simonffy Emil Music School*, kde

²⁶ Zkráceně se též označuje jako JeKi.

²⁷ Zkráceně se též označuje jako JeKits.

²⁸ Učí zároveň učitel základní i místní hudební školy.

²⁹ Zobcová flétna, příčná flétna, klarinet, kytara, mandolína, trubka, pozoun, lesní roh, bicí nástroje, akordeon, housle, viola, violoncello, kontrabas, klavír a keyboard.

až do roku 1994 působila jako vedoucí žesťového oddělení. Od té doby působila na několika středních i vysokých školách jako odborná asistentka a vyučující pro předměty metodika, vyučovatelská praxe a komorní hra mj. i na její almě mater Debrecen Ferenc Liszt Academy of Music. V současnosti vyučuje na *Hudební škole Tótha Aladára*. Její pedagogická práce byla mnohokrát oceněna, v roce 2008 jí byla udělena cena asociace ARTISJUS³⁰. Pravidelně se zúčastňuje kurzů komorní hudby a často se také objevuje v porotách národních i mezinárodních soutěží žesťových nástrojů.

1.8.2 Kürtiskola

Škola z roku 1990 má dva díly a dočkala se již několika vydání. Obsáhlý úvod a názvy skladbiček jsou na jednom místě vždy uvedeny ve třech jazycích, *maďarštině, němčině a angličtině*. V úvodu prvního dílu autoři s pomocí fotografií, notových ukázek, tabulky hmatů a krátkého slovníku hudebního názvosloví pokládají více než důkladné teoretické základy začínajícím hornistům³¹. V prvním díle celkem najdeme 268 cvičení a skladbiček. Ty postupují středně rychle až do tónového rozsahu od malého g do e². Objevují se zde krátká cvičení (*viz Příloha č. 17*), sólové skladbičky evropských a maďarských autorů i skladby s hvězdičkou, které mají přiložen také *klavírní doprovod* (*viz Příloha č. 18*). Druhý díl je postaven velmi obdobně, obsahuje přes 200 cvičení a skladeb, které mají jen o trochu větší tónový rozsah, od malého f do g² (*viz Příloha č. 19*). Tuto školu můžeme v ZUŠ kompletně využít v hodinách, ke cvičení i jako zdroj skladeb pro koncerty. Praktická je i harmonická, rytmická i metrická pestrost cvičení maďarských autorů, která může být pro české žáky neobvyklá a bude vhodné, aby se s nimi setkávali. Výběr skladeb s klavírem je bohužel poměrně omezený. Skladbiček, které by bylo vhodné hrát s dětmi na koncertech a soutěžích, najdeme v této škole mnohem více.

1.9 Petra Botma a Jaap Kastelein - Look Listen & Learn

1.9.1 Petra Botma

Petra Botma uvádí ve svém CV (Radio Filharmonisch Orkest, 2018-04-06), že se narodila v roce 1962. Studovala na Muziek Pedagogische Academie v Leeuwardenu a následně u Oldřicha Mílka³² na konzervatoři ve Zwolle. Byla třetí hornistkou v Het Gelders Orkest a v současné době je první hornistkou v *Radio Filharmonisch Orkest*. Mezi roky 2000 a 2007 byla hlavní vyučující lesního rohu na konzervatoři ve Zwolle. Pravidelně vystupuje sólově, hostuje v různých orchestrech, mj. v *Royal Concertgebouw Orchestra* v Amsterdamu a věnuje se svým třem dětem.

³⁰ ARTISJUS je maďarskou obdobou českého OSA.

³¹ Úvod je až podezřele podobný tomu ve Škole hry na lesní roh autorů Tvrdý-Kubát.

³² Původem český hornista, od roku 1968 žijící ve Frísku v Holandsku. Věnoval se zde pedagogické činnosti v Groningenu, Zwolle a Haagu. V současnosti je v důchodu a vyučuje jen svého vnuka, jenž je nadějným mladým hornistou.

1.9.2 Jaap Kastelein

Jaap Kastelein je nizozemský skladatel, který po dlouholetých pedagogických zkušenostech napsal velkou řadu učebnic pro různé dechové nástroje *Look Listen & Learn, Step by Step*, ale i další řady úprav populárních a známých melodií pro dechové nástroje. U všech učebnic je uveden jako spoluautor, většinou přizval ke spolupráci instrumentalistu specialistu. Jeho učebnice byly již vydány v *angličtině, němčině, francouzštině, holandštině, španělštině a italštině*.

1.9.3 Look Listen & Learn

Look Listen & Learn je řada učebnic, která vyšla kromě lesního rohu také pro většinu ostatních dechových nástrojů³³. Všechny nástroje mají učebnici ve dvou dílech, knížku populárních melodií *Play your favourite songs* a knížku *trii*.

Verze pro lesní roh obsahuje, podobně jako ostatní díly, krátká cvičení rozdělená do *dvaceti* dvoustránkových kapitol. Většina cvičení má svůj doprovod na příloženém CD. Již od třetí kapitoly je v každé kapitole zařazeno *duo*, které je vhodné v hodinách hrát společně se žákem (*viz Příloha č. 20*). Učebnice je plná obrázků, které mají ilustrativní i metodický charakter (*viz Příloha č. 21*). V ZUŠ mohou tuto učebnici doporučit pro žáky 1. stupně studia. Velmi praktická je také nápověda hmatů v podobě malého obrázku lesního rohu, kdy jsou tmavou barvou vyznačeny použité klapy. Učebnice je svým designem, obtížností i krátkými cvičeními pro žáky velmi atraktivní (*viz Příloha č. 22*).

1.10 Max Pottag a Nilo Hovey – Method for French horn

1.10.1 Max Pottag

Podle článku věnovaného jeho životu (IHS 2018-04-08) se Max Pottag narodil v roce 1876 v německém Forstu. Nejdříve hrál 9 let na trubku a v roce 1899 nastoupil na Lipskou konzervatoř do třídy *Friedricha Gumperta*³⁴, kde úspěšně absolvoval po pouhých dvou letech studia. Před emigrací do Spojených států amerických krátce působil jako první hornista ve Philharmonische Staatsorchester Hamburg.

V USA hrál jako druhý hornista krátce v Philadelphia Orchestra, Pittsburgh Orchestra a Cincinnati Symphony Orchestra, ale již v roce 1907 se na dlouhých 40 let stal členem *Chicago Symphony*. Současně se zaměstnáním v orchestru v letech 1934-1952 vyučoval na *Northwestern University*. Jako jeden z prvních se jako dirigent, skladatel a lektor věnoval velkým hornovým ansámblyům. Celý život aranžoval pro lesní roh, ale především vybral třídílný sešit orchestrálních partů. Tyto party byly první svého druhu v USA a používaly je generace nejen

³³ Flétnu, klarinet, hoboj, alt saxofon, tenor saxofon, trubku, lesní roh, trombon a eufonium.

³⁴ Viz podkapitola 1.1.2, s. 12.

amerických hornistů. M. Pottag se věnoval i vývoji nástrojů a nátrubků u firem *Conn* a *Reynolds*, mj. navrhl lesní roh pro firmu Reynolds, který později vešel ve známost jako „*Pottag model*“. Max Pottag zemřel v roce 1970.

1.10.2 Nilo Hovey

Nilo Hovey se podle svého životopisu (*Indiana Band Masters*, 2018-04-08) narodil 22. září roku 1906 ve městě Cedar Falls v americkém státě Iowa. Jako dítě hrál v místním orchestru Cedar Falls Municipal Band na nástroj, jaký byl zrovna potřeba, ale jeho hlavním nástrojem se stal klarinet. Pedagogické vzdělání získal v mladém věku na *Iowa State Teacher's College*. Oboru hudebního vzdělávání se věnoval téměř šedesát let. V jeho prvním zaměstnání, kde byl vedoucím instrumentální hudby na základních školách v Hammond, strávil 18 let. V této době napsal mnoho didaktických knih, mezi nimi i dodnes velmi oblíbenou učebnici hry na klarinet. Mezi roky 1944-1957 byl vedoucím oddělení hudebního oddělení na *Arthur Jordan College of Music at Butler University* in Indianapolis. V obou těchto zaměstnáních vedl velmi úspěšné školní dechové orchestry. Dalších 18 let strávil jako vedoucí vzdělávání ve společnosti *Selmer*³⁵. V rámci této pozice dirigoval školní dechové orchestry ve 46 státech USA a 5 provinciích Kanady. Později hostoval jako dirigent i u profesionálních dechových orchestrů, např. i v *U.S. Army Band* a *U.S. Air Force Band*, kde byl jako jeden z mála civilistů jmenován čestným členem. Byl uveden do síně slávy mnoha škol, sdružení i organizací zabývajících se dechovými orchestry. Řada jeho sólových, komorních i instruktivních skladeb se hojně využívá v USA i Kanadě. Nilo Hovey zemřel 14. března roku 1986.

1.10.3 Method for French horn

Učebnice dvou výše zmíněných autorů neobsahuje příliš mnoho textu, ale najdeme zde velmi obsáhlou *předmluvu*. Autoři zde uvádí mj., že: „*Studentům by se mělo pravidelně připomínat, aby foukali ‚SKRZE nástroj‘ spíše než ‚DO nátrubku‘. Tento postup je základem pro krásnou a nosnou kvalitu tónu.*“ (Pottag a Hovey, 1985, s. 2). Autoři školu uspořádali do krátkých kapitol na jednu stránku. Zpočátku jsou řazeny tak, aby žák mohl poznat a procvičit základní rytmické hodnoty, nejdříve celé noty, poté půlové a čtvrtkové. Tvůrci napsali a vybrali (*viz Příloha č. 23*) cvičení, jež by „...měly u studentů rozvinout vhodné hudební návyky, především pochopení melodie a bezděčný cit pro správné frázování...“ (Pottag a Hovey 1985, s. 2). Objevují se i ryze rytmická cvičení (*viz Příloha č. 24*). Celá publikace má dva díly, které jsou oba vhodné pro používání v ZUŠ. Díky rozdělení do tematických kapitol zde lze pohotově najít konkrétní cvičení, které žák právě potřebuje procvičit.

1.11 Robert Getchell – Book of practical Studies for French horn

O Robertu W. Getchellovi nejsou dostupné žádné biografické informace. Jeho publikace má dva díly a byla později upravena také pro trubku a tubu.

³⁵ Známa francouzská firma věnující se výrobě profesionálních klarinetů a saxofonů.

Editorem verzí pro trubku a tubu byl *Nilo W. Hovey*³⁶. Ve vydání z roku 1989 je vyznačeno, že se jedná již o druhé vydání, první vydání pochází z roku 1961. Předmluva je poměrně krátká a v českém překladu zní:

„Tento První díl praktických cvičení pro lesní roh je navržen tak, aby rozvíjel harmonické vědomí, a aby poskytl další praxi v základních rytmech, předznamenání a artikulaci tak, aby zlepšil PŘESNOST ČTENÍ skrze zajímavá melodická cvičení. Může též doplnit nebo navázat na jinou učebnici pro začátečníky. Také poslouží jako ideální příprava pro poněkud pokročilejší techniky, které najdete v druhém díle“. (Getchell 1989, s. 2).

Cvičení jsou velmi přehledná (viz Příloha č. 25), poměrně krátká³⁷ a pohybují se v tónovém rozsahu *malé a až výjimečně e²*, ve druhém díle do *f²* (viz Příloha č. 26). Etudy jsou tonálně ukotvené a z velké části jsou psány ve dvou-, tří- a čtyřčtvrtečním taktu. Oba díly celkem obsahují na 140 etud. Getchelovy etudy jsou vhodné pro všechny žáky ZUŠ, doporučila bych je zařadit od 3. - 4. ročníku 1. stupně. Mohou být i vhodným repertoárem k přijímacím zkouškám na konzervatoř.

1.12 Philip Sparke – Started, Skillfull and Super Studies for Horn

1.12.1 Philip Sparke

Philip Sparke je současný britský skladatel. Ve svém životopise (P. Sparke, 2018-04-09) uvádí, že studoval na *Royal College od Music* v Londýně obor trubka, klavír a skladba. Už od studentských let hrál ve velkém dechovém orchestru, založil žesťový ansámbl a pro oba typy uskupení začal skládat. Psaní hudby pro dechové orchestry se od té doby věnuje po celý život. Napsal mnoho skladeb tohoto typu na objednávku pro různé festivaly a soutěže dechových orchestrů v Británii, Holandsku, Švýcarsku, USA, Austrálii, Japonsku i na Novém Zélandu. V roce 1996 si u něj objednal skladbu dokonce i americký armádní soubor *US Air Force Band*. Skladbu *Dance Movements* tento soubor nahrál a P. Sparke díky této skladbě získal prestižní *Sudler Prize*³⁸. Sparke také pravidelně diriguje a je zván jako porotce na festivaly a soutěže po celém světě. V roce 2000 založil vlastní nakladatelství *Anglo Music Press* a stal se skladatelem na plný úvazek. Je autorem stovek skladeb pro různá složení dechových orchestrů a jednotlivé dechové nástroje.

1.12.2 Starter, Skilful and Super Studies for Horn

Toto album etud vyšlo pro většinu dechových nástrojů³⁹ a později také pro smyčcové nástroje⁴⁰. Verze pro všechny nástroje má tři díly nazvané podle

³⁶ Z čehož lze usuzovat, že byl R. Getchell také Američan a též se narodil v první polovině 20. století.

³⁷ Mají buď 16, 24, nebo maximálně 32 taktů.

³⁸ Akademická cena udělovaná za výjimečné výkony na poli múzických umění.

³⁹ Flétna, hoboj, klarinet, fagot, altový saxofon, tenorový saxofon, trubku, lesní roh, trombon a eufonium či baryton.

obtížnosti pro začátečníky, mírně pokročilé a velmi pokročilé hornisty. Díly na sebe navazují a postupně se rozšiřuje délka, tónový rozsah, dynamická škála i objem technických dovedností. Všechny skladbičky mají své kreativní názvy (viz *Příloha č. 27*). První díl Starter Studies obsahuje 65 etud začínající v rozsahu c^1 až g^1 a končící v rozsahu c^1 až c^2 a většinou najdeme na jedné stránce tři cvičení. Druhý díl Skilful Studies obsahující 40 etud na tento rozsah navazuje (viz *Příloha č. 28*) a rozšiřuje ho nahoru i dolů o velkou tercii. Na jedné stránce jsou už jen dvě etudy. Poslední díl Super Studies má tónový rozsah od malého g do a^2 a již pouze 26 etud přes celou stránku (viz *Příloha č. 29*). Všechny díly můžeme v ZUŠ používat, najdeme zde cvičení pro každého žáka. Jako výhodu vnímám, že etudy jsou melodicky i harmonicky zajímavé, logicky seřazené a používají i např. dvoupůlový či tříosminový takt. Nevýhodou této publikace může být její rezignace na spodní polohu, která se objevuje jen zřídka a to až ve třetím díle.

1.13 Emanuel Kaucký – Škola hry na lesní roh

1.13.1 Emanuel Kaucký

Slavný český hornista a pedagog první poloviny 20. století. Podrobně se o jeho životě zmiňuje *Jana Švadlenková* (2013, s. 81-85), zkrácenou verzi uvádím v následujícím odstavci. E. Kaucký se narodil v roce 1904. Studoval na Pražské konzervatoři lesní roh u profesora *Antonína Janouška*, ale i housle, zpěv a soukromě skladbu u *Aloise Háby* a *Jaroslava Kříčky*. Šestileté studium konzervatoře absolvoval 24. 6. 1924 1. koncertem Richarda Strausse ve Smetanově síni. Již měsíc po absolutoriu konzervatoře odjel spolu s dalšími čerstvými absolventy, kolegy z *Českého noneta*⁴¹, do litevského města *Klaipėda* jako pedagog nově založené konzervatoře. Na této nové konzervatoři byly ale vyvíjeny tlaky na rychlé výsledky, což vedlo k neshodám a odchodu několika pražských pedagogů včetně E. Kauckého. Ten v roce 1926 úspěšně složil konkurz na sólovou pozici v *Orchestre de la Suisse Romande* v Ženevě. Po dvou letech však toto lukrativní místo opustil a jako nejlepší ze sedmi uchazečů se stal profesorem Pražské konzervatoře. Na tomto místě setrval od roku 1930 dlouhých 23 let. Od roku 1946 též pedagogicky působil na nově vzniklé Akademii múzických umění. Jako hráč i pedagog propagoval do té doby opomíjenou hudbu starých českých mistrů a především Jana Václava Sticha - Punta. Naproti tomu uváděl i nové soudobé skladby pro lesní roh. Složil několik drobnějších skladeb pro lesní roh, z nichž dodnes známou a hranou zůstává např. *Modlitba lovce* z roku 1944. Profesor Emanuel Kaucký zemřel předčasně v roce 1953. Jeho pedagogický odkaz však přetrvával na AMU i konzervatoři v činnosti jeho žáků *Miroslava Štefka*, *Vladimíra Kubáta*, *Rudolfa Beránka* a *Otakara Tvrdeho*.

⁴⁰ Housle, violu a violoncello.

⁴¹ Soubor založený na začátku roku 1924. Po odchodu většiny členů z Litvy se soubor rozpadl a v roce 1931 byl v Praze obnoven primárem Emilem Leichnerem i za účasti E. Kauckého.

1.13.2 Škola hry na lesní roh

Kromě menších publikací jako Heroické etudy a Koncertní etudy, které jsou určeny pokročilejším hornistům nebo studentům konzervatoří, měl Emanuel Kaucký v úmyslu napsat komplexní školu. Ta však zůstala pro jeho brzkou smrt nedokončená. Vyšla v roce 1952 a kromě notového materiálu a hojných textových poznámek vepsaných blízko not, obsahuje také část věnovanou hudební teorii. Školy hry na lesní roh patří mezi doporučené v *Přehledu pedagogických témat* Stanislava Suchánka a Lenky Němcové (2013, s. 7)

Tuto školu můžeme považovat za velmi vzácný zdroj metodických znalostí pro pedagogy lesního rohu. Z pohledu metodiky se touto publikací podrobně zabývá Jana Švadlenková ve své disertační práci (2013, s. 60-64, 92-106). Z pohledu metodiky toto dílo dnešním učitelům možná chybí, ale z pohledu didaktické literatury není zcela vyhovující pro žáky. Jako jedna z mála v češtině existujících škol⁴² obsahuje vpisky vysvětlující nejen hudební teorii, ale i způsob hry jednotlivých cvičení (viz *Příloha č. 30*) včetně podrobných textů určených úplným začátečníkům. Po srovnání s ostatními zde uvedenými školami je však její nespornou nevýhodou *nedostatek notového materiálu k procvičování se žáky*. A zcela zásadním problémem je také její nedostupnost, v současné době ji lze zapůjčit jen v několika málo knihovnách v ČR.

Stále dobře dostupný je však dodatek k této škole, *Malé etudy pro lesní roh* z roku 1951. Tento sešit obsahuje celkem 50 etud. Etudy jsou psány v tónovém rozsahu od malého *c* do *g*² a techniky jsou poměrně náročné. Velmi přínosné jsou *neobvyklé takty a předznamenání* (viz *Příloha č. 31*), se kterými se žáci často poprvé setkávají bohužel až v koncertních či orchestrálních partech. Tuto publikaci doporučuji v ZUŠ využívat u pokročilých žáků 1. stupně a žáků 2. stupně.

1.14 Otakar Tvrdý a Vladimír Kubát – Škola hry na lesní roh

1.14.1 Otakar Tvrdý

Jak český hornista, klavírista a dirigent Otakar Tvrdý uvedl v rozhovoru s Jolanou Voldánovou (Český rozhlas, 2013), na Pražské konzervatoři studoval zároveň obor lesní roh u Emanuela Kauckého a obor dirigování u Václava Holzkněchta, později také klavír, jenž ovládal na sólistické úrovni. Jeho prvním angažmá byla Kolínská filharmonie, poté Orchester československého rozhlasu, a hrál také první hornista v Orchestru FOK. Zaměstnání v České filharmonii a na Pražské konzervatoři musel z politických důvodů opustit. Později v roce 1978 nastoupil na nově založenou Pardubickou konzervatoř jako pedagog lesního rohu, kde poté působil prakticky po celý život.

⁴² Spolu s následující školou Tvrdeho a Kubáta, která na Kauckého v mnohém navazuje.

1.14.2 Vladimír Kubát

O Vladimíru Kubátovi se zmiňuje ve své bakalářské práci Tereza Ratajová (2012, s. 28) jako o nástupci profesora Josefa Schwarze⁴³ na Pražské konzervatoři. V. Kubát se narodil v roce 1921 v Roštíně, lesní roh studoval v nedaleké Kroměříži a později také v Praze na Vojenské hudební škole, konzervatoři a AMU. Od září roku 1965 krátce vyučoval na Pražské konzervatoři a v letech 1951-1971 působil jako hornista v České filharmonii. Zemřel v roce 1990.

1.14.3 Škola hry na lesní roh

Obsáhlá škola byla poprvé vydána v roce 1973 a dočkala se několika obnovených vydání. Škola obsahuje celkem 131 cvičení a je přiloženo dalších 40 doplňujících cvičení pro začátečníky. Podobně jako maďarská Kürtiskola obsahuje podrobný úvod v češtině a němčině, kde najdeme stručnou historii lesního rohu, fotografie správného postoje, návod ke správnému dýchání, přehlednou tabulku hmatů a krátké kapitoly o správném nasazení a způsobu cvičení. Po vzoru školy E. Kauckého se zde v průběhu celé školy objevují poměrně obsáhlé pokyny a poznámky k jednotlivým způsobům hry (viz Příloha č. 32). Škola se věnuje všem důležitým technickým aspektům hry. Tónový rozsah se pohybuje od velkého B až do a². Podobně jako v etudách E. Kauckého zde najdeme krajní předznamenání i neobvyklé a nepravidelné takty (viz Příloha č. 33), ale také kapitolu věnovanou hře z basového klíče (viz Příloha č. 34), což je v tomto typu publikace ojedinělé. V neposlední řadě upoutá pozornost ilustrace titulní strany od malíře Jarmila Kleckera⁴⁴ (viz Příloha č. 35). Pro ZUŠ je tato škola velmi dobře využitelná pro svou přehlednost, poznámky v češtině i české lidové písně, které jsou malým žákům známé.

1.15 Otakar Pihrt - Škola hry na lesní roh

1.15.1 Otakar Pihrt

Hornista, skladatel, aranžér a kapelník se podle Iva Mičky (2008, Rakovnický deník) narodil 9. července 1933 v Rakovníku. Zde studoval gymnázium, získal základy na místní hudební škole a poté v letech 1948-1955 studoval Pražskou konzervatoř. Byl dlouholetým hornistou Symfonického orchestru českého rozhlasu. Se svými kolegy a přáteli, profesionálními hudebníky, založil dechový orchestr *Vinohradská kapela*, který natočil několik úspěšných CD. V rodném Rakovníku založil a dirigoval taneční orchestr Merkur i místní komorní orchestr a stál u zrodu adventních koncertů na Křivoklátě. Za svou dlouholetou kulturní činnost v Rakovníku byl v roce 2008 oceněn kulturní osobností Královského města Rakovníka a v roce 2012 jeho čestným občanem.

⁴³ Žák profesora A. Janouška, vyučoval na Pražské konzervatoři v letech 1956 až 1965.

⁴⁴ Žijící v letech 1927-1997, knižní grafik a ilustrátor, mj. také autor plakátů k dílům Leoše Janáčka.

Věnoval se také aranžování a skládání pro dechové orchestry a komorní ansámby. Otakar Pihrt zemřel v osmdesáti letech v roce 2013.

1.15.2 Škola hry na lesní roh

Tato několikaadilná škola obsahuje praktickou a teoretickou část. Praktická část prvního dílu obsahuje několik krátkých poznámek, ale jinak se prakticky jedná o album etud, které v prvním díle čítá celkem 57 cvičení. Tónový rozsah se rozšiřuje poměrně pomalu, začíná tónem c^1 . Rozsahově klade velmi často nároky i na spodní polohu do *malého f* a nahoru maximálně *do e²*. O. Pihrt se drží tradičních taktů, ale již od prvních cvičení používá ligatury, legata, netradičně vložené pauzy, které se díky tomu začínající žáci naučí rychle číst (viz Příloha č. 36). Škola také obsahuje mnoho českých i zahraničních písní, které jsou i dnešním dětem známé (viz Příloha č. 37). Pihrtova škola není příliš v povědomí, nedá se již koupit a k sehnání je pouze v antikvariátech nebo knihovnách. Jistě by si zasloužila nové vydání, je to totiž jedna z mála škol, která obsahuje české lidové písně a klade rovnoměrně nároky na spodní i střední polohu, což u začátečníků považují za stěžejní základ.

1.16 František Šolar – Škola igry na valturně

O Františku Šolarovi⁴⁵ toho není příliš známo. Na stránkách obce Třemošná (2018-04-15) o zdejším rodákovi uvádí, že se narodil v roce 1849, většinu života strávil v Petrohradě, kde měl velmi úspěšnou kariéru jako hornista i jako pedagog. Údajně zemřel zapomenut v roce 1931 v Plzni.

V předmluvě jeho školy (1958, s. 2) uvádí editor tohoto vydání *Anton Ivanovič Usov*⁴⁶ několik velmi zajímavých informací. Jedná se údajně o nejpoužívanější školu pro začínající hornisty v první polovině 20. století v Rusku. Škola obsahuje mnoho metodického materiálu, ale editor se ohrazuje vůči některým metodickým poučkám, které Šolar dříve vytyčil a již v 50. letech byly zastaralé. Za nepřijatelné A. I. Usov považuje doporučení ke hře legato, kdy směrem nahoru si mají hornisté představit vyslovení „daj“ a směrem dolů „dija“. Nepřípustné jsou pro něj také doporučení ke hře *echo* tak, že se *zakryjí tři čtvrtě roztrubu* a všechny tóny od d^1 nahoru se hrají o půl tónu níž a pod d^1 zase o půl tónu výš. Editor tato doporučení neuznává jako zastaralá, a navíc podotýká, že každý hornista hledal svůj vlastní způsob krytí individuálně a nelze pro něj vymezovat doporučené metody. Pořadí notového materiálu je ve vydání z roku 1958 zachováno, jsou však mezi ně podle obtížnosti zařazeny skladby přednesové s klavírním doprovodem, které se v původním vydání vůbec neobjevily.

Škola igry na valturně v nejpoužívanějším vydání z roku 1958 obsahuje celkem 165 cvičení, etud a skladbiček. Cvičení pro začátečníky zde téměř

⁴⁵ Nejdříve uváděn jako Šolar, na titulní straně jeho školy už jako Šollar.

⁴⁶ Slavný ruský hornista, mj. autor spisu *Voprosy teorii i praktiki igry na valturne* (Teorie a praxe lesního rohu).

nenajdeme, protože již na první dvoustraně vyžadují tónový rozsah od malého *g* do *e*² (viz Příloha č. 38). Cvičení jsou poměrně náročná technicky (viz Příloha č. 39) i tónovým rozsahem (viz Příloha č. 40). V ZUŠ je Šollarova Škola dobře využitelná u starších a pokročilejších dětí, etudy jsou velmi vhodné i k přípravě na přijímací zkoušky na konzervatoř. Výhodou i nevýhodou jsou poměrně náročná cvičení a přednesové skladby, které bohužel obsahují vždy jen klavírní part, což může být pro malé hornisty nepřehledné.

1.17 Emil Wipperich - Škola hry na lesní roh

1.17.1 Emil Wipperich

Podle IHS (2018-04-15) žil Emil Wipperich v letech 1854-1917 a v letech 1882-1914 byl prvním hornistou *Vídeňských filharmoniků*. Podle polského webu Waltornia (E. Wipperich, 2006) Wipperich také celkem 22 let vyučoval na Universität für Musik und darstellende Kunst Wien. Rovněž hrál v hornovém kvartetu s kolegy Josefem Schantlem⁴⁷, Antonem Wunderem a Franzem Pichlerem, které hrálo mj. i na oslavě stříbrné svatby Františka Josefa I. s Alžbětou Bavorskou⁴⁸.

1.17.2 Škola hry na lesní roh

Obsáhlá čtyřdílná⁴⁹ Škola Emila Wippericha obsahuje celkem 296 etud. Cvičení nepostupují striktně podle obtížnosti a rozšiřování tónového rozsahu, ale opírá se nejdříve o přirozenou alikvótní řadu (viz Příloha č. 41), která se postupně zahušťuje ostatními chromatickými tóny a zvyšuje nároky i na hlubokou polohu. (viz Příloha č. 42). Cvičení v I. díle zpočátku nekladou vysoké nároky na rychlý progres v rozsahu, avšak ke konci dílu se tónový rozsah pohybuje od *malého g* do *g*². Může se tedy stát, že některá cvičení v dalších dílech budou pro žáky v zásadě jednodušší než druhá polovina prvního dílu. Druhý díl volně pokračuje, třetí je zaměřen na cvičení stupnic a všech tónin a čtvrtý obsahuje již dlouhé náročnější etudy, které v rámci ZUŠ mohou hrát jen ti nejpokročilejší šikovní žáci. V ZUŠ můžeme tuto školu používat běžně u žáků jakékoliv výkonnosti a věku. Učebnice sice neobsahuje žádné obrázky a není barevná, ale i pro nejmenší žáky může být velmi prospěšná. Velice praktická jsou i přípravná cvičení a doporučené způsoby, jakým má žák konkrétní etudu cvičit (viz Příloha č. 43).

1.18 Bruce Pearson a Ryan Nowlin – Tradition of excellence

1.18.1 Bruce Pearson a Ryan Nowlin

Bruce Pearson (2018-04-17) na svých osobních stránkách uvádí, že je hudební pedagog, autor a skladatel. Jeho metody *Standard of Excellence*

⁴⁷ Rakouský hornista, zakladatel moderní tradice rakouské lovecké hudby a autor výběru orchestrálních partů z děl Richarda Wagnera. Žil v letech 1842-1902.

⁴⁸ Známá jako Sissi.

⁴⁹ Některá vydání jsou rozdělena dokonce do 6 dílů.

Comprehensive Band Method a *Best in Class* jsou oceňovány jako největší přínos pro svět dechových orchestrů v posledních třiceti letech. Ve spolupráci s jazzovým trombonistou Deanem Sorensonem vytvořil také sérii *Standard of Excellence Jazz Ensemble Method*. Již od devadesátých let byl mnohokrát oceňován za svou výjimečnou pedagogickou práci a přínos pro hudební vzdělávání. Navzdory svému pokročilému věku 76 let pravidelně skládá pro dechové i jazzové ansámby, diriguje a vede kurzy po celém světě.

1.18.2 Tradition of excellence – Comprehensive band method

Bruce Pearson společně s *Ryanem J. Nowlinem*⁵⁰ v roce 2011 vytvořili novou interaktivní školu. Tato publikace je podobně jako jiné výše zmíněné vydána ve verzích pro mnoho jiných dechových nástrojů. Avšak nejedná se pouze o podobné učebnice, ale o systém, který je u všech nástrojů stejný, ve stejných tóninách, a tak mohou žáci cvičení hrát sami nebo také rovnou v orchestru. Tento způsob výuky je v rámci amerických školních orchestrů velice populární. Učebnice je ale určena i pro individuální lekce.

Učebnice je plně barevná, plná fotografií (viz *Příloha č. 44*) a vizuálně velmi atraktivní. Učebnice obsahuje například tři verze rozehrávání: individuální, v dechovém orchestru a v symfonickém orchestru. Podobně, ve třech verzích, jsou též vydaná cvičení. Velmi praktická jsou cvičení rytmická, technická, teoretická (viz *Příloha č. 45*) a netradičně cvičení věnovaná dovednosti *hry z listu* (viz *Příloha č. 46*), sluchové analýze a *improvizaci*. Pro jednotlivce i celý orchestr jsou k dispozici také rozehrávací cvičení a cvičení stupnic. Velmi neobvyklá jsou závěrečná kontrolní analytická cvičení obsahu znalostí a dovedností, které by měl standartní orchestrální hráč zvládat. Pro jednotlivce zde najdeme i přednesová cvičení s klavírem a pro orchestr koncertní skladby.

Jelikož se jedná o novou a moderní učebnici, spolu s papírovým sešitem si můžeme stáhnout i aplikaci do telefonu, kde najdeme doprovody k některým cvičením, která mohou být přehrávána podle potřeb žáků v různém tempu, se sólovým hlasem i bez něj. Kromě doprovodné hudby spolu se školou získáme přístup k více než dvěma stům videím, ve kterých se instrumentální odborníci věnují metodické pomoci s prvními tóny úplným začátečníkům i jejich pedagogům. Samozřejmostí jsou partitury pro dirigenty a učitele. Přístup k těmto elektronickým médiím studenti i učitelé získají automaticky spolu s učebnicí díky unikátnímu kódu na poslední straně not.

Celá učebnice je k dispozici ve dvou dílech, první by měla poskytnout základy a druhý by měl žáka naučit všemu, co jako hráč v orchestru může v budoucnu potřebovat. Pro ZUŠ je tato učebnice velmi dobře využitelná, zabývá se prakticky všemi tématy, která jsou podstatná pro rozvoj začínajících hráčů. Díky užití moderních technologií a příjemnému barevnému vzhledu bude jistě

⁵⁰ Kapitán Ryan W. Nowlin, asistent dirigenta US Marine Band, obdoba české Hudby Hradní stráže pod kanceláří prezidenta republiky.

atraktivní pro dnešní mládež a velmi přínosná pro začátečníky až středně pokročilé žáky. Vzhledem k tomu, že učebnice počítá i s možností úplné absence individuální výuky, není příliš náročná a pokročilé žáky pravděpodobně nebude bavit.

Za velmi prozíravý počín považuji i sešit pro pedagogy, *Jak učit podle Tradition of excellence*. Tato příručka o 528 stranách obsahuje velmi praktická doporučení v oblastech curricula, metodiky nástroje, administrativy i osobního a profesního rozvoje. I tato učebnice je dostupná automaticky zároveň v papírové i elektronické formě a spolu s ní i upravitelné partitury a výuková videa.

2 Nejužívanější literatura

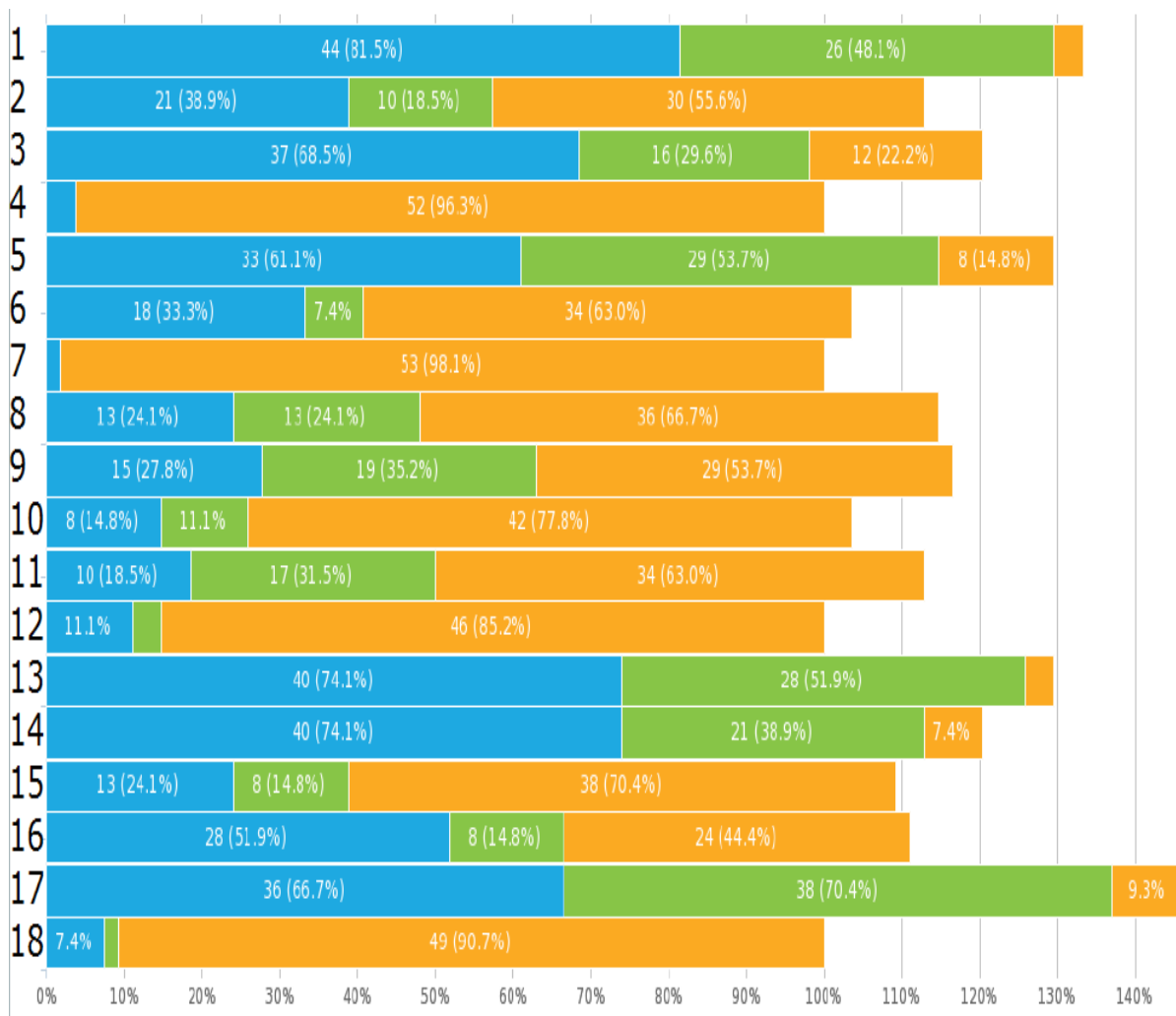
V této kapitole je vyhodnoceno dotazníkové šetření, které jsem vytvořila pomocí online dotazníkové služby *Survio*. Odkaz k vyplnění dotazníku byl distribuován emailem do českých ZUŠ 14. února 2018. Znáмым učitelům jsem poslala odkaz k vyplnění přímo na jejich soukromé či pracovní emaily, dále jsem pomocí systému iZUŠ získala adresář oficiálních emailových adres všech ZUŠ. Na tyto adresy jsem dotazník rozeslala s prosbou, aby byly předány jejich učiteli lesního rohu. Mnoho ředitelů mi odpovědělo, že se v jejich ZUŠ lesní roh bohužel neučí. Přesto se však podařilo získat celkem 54 vyplněných dotazníků. V příložených grafech budou pro lepší orientaci publikace očíslovány podle podkapitol první části této práce.

1	Kopprasch	7	Jedem Kind	13	Kaucký
2	Frehse	8	Kürtiskola	14	Tvrдый & Kubát
3	Alphonse	9	Look, Listen & Learn	15	Pihrt
4	Abracadabra	10	Pottag & Hovey	16	Šolar
5	Divoký	11	Getchell	17	Wipperich
6	Höltzel	12	Sparke	18	Tradition

Nejvíce respondentů odpovědělo v den distribuce dotazníku, tedy přímo 14. 2. 2018 a v následujících dvou dnech. Největší části respondentů vyplňování dotazníku trvalo 5-10 minut (37%), méně než 5 minut vyplňovalo 24% a do půl hodiny času zabral dotazník 22% respondentů. Necelá 4% vyplňovala 30-60 minut a překvapivě více než hodinu mělo dotazník otevřeno k vyplnění 13%. Veškeré hodnoty o době strávené vyplňováním pracují s časem, po který měl respondent dotazník otevřený. Jak dlouho skutečně aktivně vyplňoval zjistit nelze a jedná se tedy spíše o zajímavost.

2.1 Které z publikací znáte a používáte?

V první otázce bylo záměrem zjistit, které z publikací, jež byly uvedeny v první kapitole, učitelé ZUŠ pasivně znají, které používají ve své výuce a které neznají vůbec. Otázka obsahovala tabulku se všemi vybranými publikacemi, kde měl u každé respondent zaškrtnout jedno nebo více políček: Znam - modrá, Používám- zelená a Neznám - oranžová. Jednalo se o povinnou otázku.

Z výsledků vyplývá, že více než 50% z 54 respondentů zná publikace G. Kopprasche, M. Alphonse, Z. Divokého, E. Kauckého, O. Tvrdeho a V. Kubáta, F. Šollara a E. Wippericha, jedná se tedy o velmi známé tituly. Nejméně známé jsou zahraniční publikace *Abracadabra French horn*, kterou znají pouze dva respondenti, a *Jedem Kind ein Instrument*, kterou ve sloupci Zním označil jen jediný respondent. Překvapivě více známými zahraničními tituly jsou pro učitele nejnovější publikace jako P. Sparke, jehož cvičení zná 6 z nich, nebo *Tradition of excellence*, které znají 4 z nich. Středně známé tituly, které dosáhly mezi 14,8-38,9% jsou (vzestupně): M. Pottag a N. Hovey 14,8%, R. Getchell 18,5%, Kürtiskola 24,1%, Look, Listen and Learn 27,8%, Honschule M. Höltzela 33,3% a za již poměrně známá můžeme s 38,9% považovat *100 Übungen A. Frehseho*.

Velmi důležitá je pro tuto práci hojnost využití jednotlivých publikací českými pedagogy. Kromě *Abracadabra French Horn* a *Jedem Kind ein Instrument*, každou z ostatních uvedených někdo z respondentů ve své výuce používá. Zcela jasně je nejvíce využívaným výukovým materiálem Škola *Emila Wippericha*, kterou používá celých 70,4% dotazovaných učitelů. Na pomyslném druhém místě stojí cvičení *Zdeňka Divokého s 53,7%* a jen o jednoho učitele méně zaškrtno Školu *Emanuela Kauckého*, tedy se jedná o 51,9%. Téměř polovina dotazovaných také používá etudy G. Kopprasche.

Značné množství učitelů, tedy více než 30%, používá Školu *Tvrdeho a Kubáta*, *Getchelovy Practical Studies*, a také *Look Listen and Learn*. Téměř 30% procent dosáhly také etudy *M. Alphonse* (29,6%) a skoro čtvrtina pedagogů (24,1%) používá *Kürtiskolu*. Poměrně málo (méně než 19%) se používají v našich ZUŠ publikace (sestupně): *A. Frehseho* (18,5%), shodně (14,8%) se využívají *O. Pihrt* a *F. Šollar* a méně už jen *M. Pottag* a *N. Hovey* (11,1%), *M. Höltzel* (7,4%), jen dva respondenti používají etudy *P. Sparka* (3,7%) a jeden *Tradition od excellence*.

Poměrně zajímavě můžeme jednotlivá data porovnávat. Například pohled na propady některých publikací, které sice hodně respondentů zná, ale nepoužívá je. Z počtu učitelů, kteří publikaci znají, pouze polovina používá *A. Frehseho*, *M. Alphonse* a *O. Pihrt*a. Pouhá třetina, která zná Školu *F. Šollara* a u *M. Höltzela* dokonce jen čtvrtina, tyto tituly ve výuce používá. Z toho lze vyvozovat, že o výše jmenované publikace není zájem, protože pravděpodobně nejsou vyhovující nebo se s postupem času nemusely osvědčit. U zahraničních publikací z novější doby, tedy *Abracadabra French horn*, *Jedem Kind ein Instrument*, *Studies P. Sparka* a *Tradition of excellence*, si nemohu dovolit tvrdit, že jsou pro české učitele nevhovující. Lze z toho však usuzovat, že učitelé lesního rohu v ZUŠ nové tituly příliš nevyhledávají, tedy je neznají, a raději používají osvědčené starší publikace.

2.2 Jak hodnotíte uvedené publikace?

Respondenti měli v této otázce k dispozici stejnou tabulku jako v první otázce, kde byly tituly seřazeny stejně jako v první kapitole této práce. Zde měli každý titul oznámkovat na stupnici 1-5, jako ve škole. Pokud publikaci neznali, byl zde znovu k dispozici sloupec *Neznám*. Jednalo se opět o povinnou otázku.

Nejlepšího průměru známky 1,7 dosáhly shodně publikace *E. Wippericha* a *Z. Divokého*. Na druhém místě se umístil s průměrem 1,8 *G. Kopprasch*. Další výsledky podle průměrného hodnocení: *R. Getchell* a *O. Pihrt* (1,9), *Look, Listen and Learn* a *Tradition of excellence* (2), *P. Sparke* a *F. Šollar* (2,3), *A. Frehse* (2,4), *M. Höltzel* (2,5), *O. Tvrdý* (2,6), *Kürtiskola* (2,7), *E. Kaucký* (2,8), *M. Pottag* (3,2), *Abracadabra French horn* (3,3), *Jedem Kind ein Instrument* (3,5) a nejhůře dopadla publikace *M. Alphonse* (3,6).

Dobrá hodnocení škol *E. Wippericha*, *Z. Divokého*, *G. Kopprasche* a *R. Getchella* nejsou překvapením, protože patří mezi nejpoužívanější. Nečekaně špatná hodnocení však mají *Kürtiskola*, Škola *E. Kauckého* a 200 etud *M. Alphonse*, i když v předchozí otázce často vycházely jako hojně používané. Průměrně a méně používané tituly mají shodně průměrné hodnocení mezi hodnotami 2-3. Důležitá je však také skutečnost, že tituly hodnotili pouze respondenti, kteří titul znali, což byl pokaždé jiný počet a může to výsledky zkreslovat.

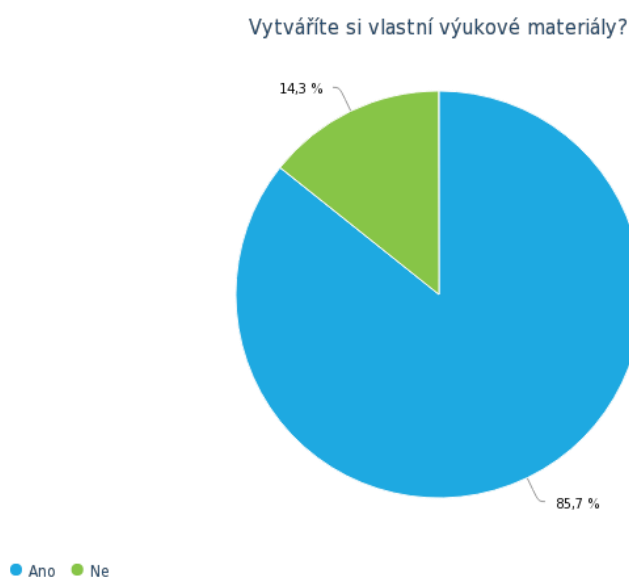
2.3 Používáte publikaci, která v předchozím výčtu není uvedena?

Tato otázka byla nepovinná a zodpovědělo ji 26 respondentů. Jednalo se o odpověď ve volném textu. Někteří učitelé uváděli více publikací a tato odpověď se tedy do výsledné tabulky promítla vícekrát. Jiní uvedli odpovědi jako „vlastní cvičení“, které se týkala další otázka, nebo např. sešity koncertních skladeb, které nemají výukový charakter. Takové odpovědi byly vyřazeny. Kompletní výčet publikací, které se v odpovědích objevily, uvádím i s počtem uvedení v Příloze č. 47.

Většinou se jednalo o jednotlivé užití, celkem ve 21 případech. Některé publikace se však objevily dvakrát a jedna dokonce sedmkrát. V sedmi případech se konkrétně objevil *Mladý kavalír* současného českého autora *Miloslava Procházky*, což je dvoudílná škola hry na trubku. Zde se projevuje celorepubliková praxe zejména menších škol, kde bývá pouze jeden učitel hry na žesťové nástroje, který vyučuje hru na všechny žesťové nástroje. Velmi často jsou tito učitelé trumpetisté. Ve dvou odpovědích se také objevila poznámka „používám také trumpetový materiál, jsem trumpetista“ nebo „mám pouze jednoho žáka na lesní roh a archiv si teprve buduji“. Dvakrát se také objevily Nátiskové lekce pro trubku Vlastimila Beneše, A modern elementary method Irvinga Rosenthala, Horn lernen mit spass Horsta Rappa, Kompendium der Horntechnik Karla Biehliga, 30 melodických cvičení pro lesní roh Vlastimila Železníka, Denní studie pro lesní roh Jacques Francoise Gallaye a Elementary method for french horn Davida Rattnera.

2.4 Vytváříte si vlastní výukové materiály?

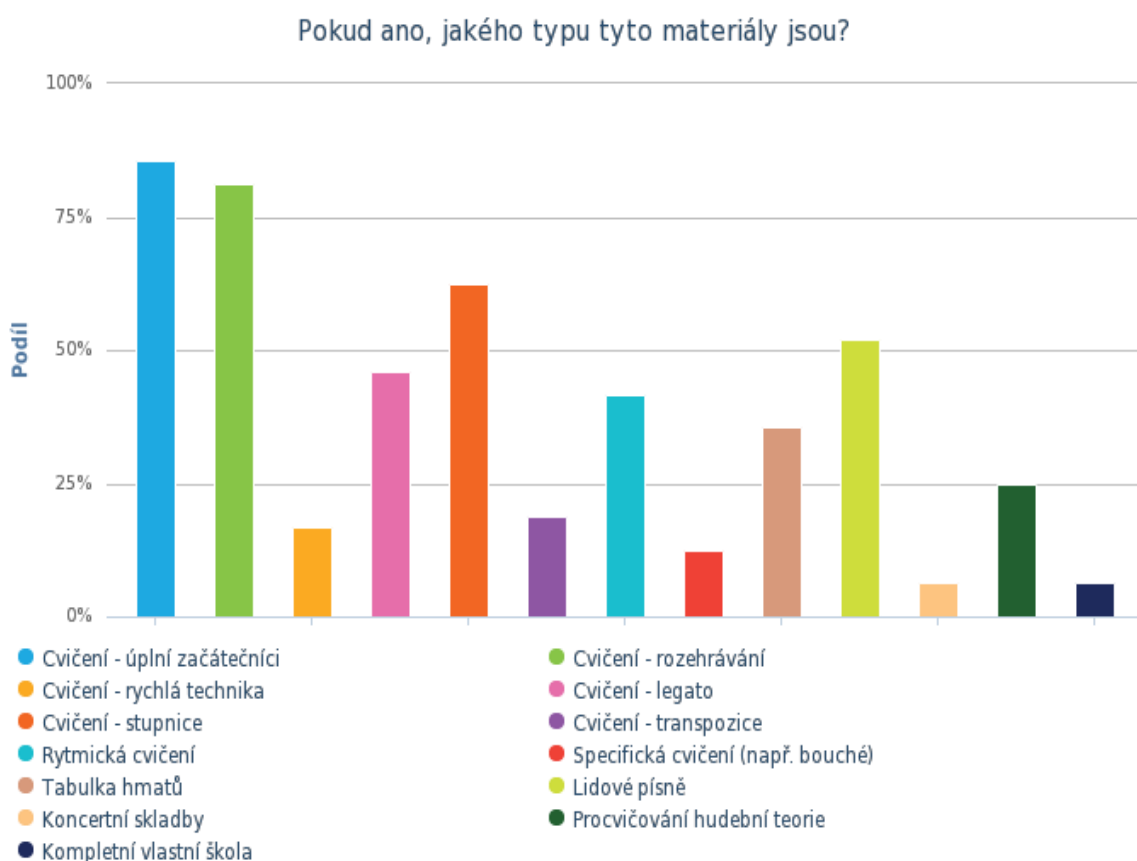
Poslední dvě otázky směřovaly ke zjišťování nedostatků existujících škol. Tedy co v učebnicích a školách není dobře či dostatečně zpracováno a učitelé dopracovávají sami. Čtvrtá otázka byla povinná a spočívala v odpovědi Ano či Ne. Z 54 respondentů si pouze sedm z nich žádné výukové materiály nevytváří, celkem 47 vytváří.

2.5 Pokud ano, jakého typu tyto materiály jsou?

Záměrem této otázky bylo zjistit, jaké druhy cvičení si učitelé vytváří sami, tedy jim schází v existujících školách. Poslední otázka byla nepovinná. Vyplnilo ji 47 respondentů, kteří v předchozí otázce uvedli, odpověď Ano. Vybrala jsem kategorie, které by dle mého názoru mohly být součástí výuky hry na lesní roh v ZUŠ. Respondenti vybírali z těchto kategorií, mohli jich zadat více. Uvedla jsem cvičení pro *úplné začátečníky*, na *rozehrávání*, na *rychlou techniku*, na *legato*, na *stupnice*, na *transpozice*, *rytmická* cvičení a *specifická* cvičení např. bouché. Dále jsem uvedla tabulku hmatů, lidové písně, koncertní skladby, procvičování hudební teorie či vlastní kompletní školu.

Respondenti nejvíce vytváří cvičení pro *úplné začátečníky* (87,2%), *rozehrávací cvičení* (80,9%) a cvičení *stupnic* (61,7%). V méně než 20% se objevila kompletní vlastní škola a koncertní skladby, v obou případech toto zadali jen tři respondenti. Kompletní výsledky jsou k dispozici v následujícím grafu.

Závěr

Cílem této práce bylo poskytnutí určitého návodu k orientaci v nezměrném množství literatury, která je v České republice k dispozici. Do této práce jsem zařadila celkem 18 titulů, které jsou k dispozici na českých internetových obchodech, doporučuje je pedagogická příručka Lenky Němcové a Stanislava Suchánka nebo byly součástí dřívějších učebních osnov. Záměrem bylo každou publikaci blíže představit. A to jak z teoretického, tak i z praktického pohledu hornistky a učitelky. Kromě Roberta Getchella a Františka Šollara se podařilo vždy získat bližší informace o autorovi. Obsáhlé přílohy slouží ke konkrétnímu dokreslení představy o titulu a k vytvoření individuálního názoru.

Díky distribuci dotazníku přes vedení všech ZUŠ bylo dosaženo překvapivě velkého počtu respondentů, celkem 54, což můžeme při neobvyklosti nástroje v ZUŠ považovat za poměrně reprezentativní vzorek. Z výsledků dotazníku mimo jiné vyplývá, že uvedený vzorek učitelů se většinou drží léty osvědčených publikací. Podle těchto titulů byli často sami vyučováni a někdy podle té samé publikace byly vedeny již generace hornistů před nimi. Mnoho z nich, např. školy V. Kubáta a O. Tvrdeho, O. Pihrtu nebo E. Kauckého by si zasloužily obnovené upravené vydání. Stejně tak by bylo vhodné přeložit již osvědčené zahraniční tituly. Bohužel je však poměrně znepokojující, že se učitelé lesního rohu v ZUŠ příliš nezajímají o nové vycházející tituly. Světlou výjimkou je velmi zdařilá a oblíbená publikace Zdeňka Divokého Denní nátisková cvičení, která má ale českého autora.

Můžeme si jistě položit otázku, zda nové didaktické publikace naše hudební školství vůbec potřebuje. Hudební obor se přeci na rozdíl od biologie nebo informatiky za posledních sto let příliš nezměnil. Učitele s třicetiletou pedagogickou praxí jistě budeme těžko přesvědčovat, že by se měl zamyslet nad tím, zda jeho oblíbená škola není zastaralá. Sama však zastávám názor, že jako začínající mladý učitel bych se měla zajímat o nové publikace ve svém oboru. Děti vidí na základních školách již desítky let krásné, nové a barevné učebnice. V klavírní pedagogice je již mnoho let běžnou praxí vyučovat podle moderních, atraktivních a zároveň kvalitních škol. Takové školy, které už máme v oboru lesní roh také, dětem a pedagogům nabídnou nejen obrázky, ale často i doprovody na CD, multižánrovou a variabilní hudební náplň. Jejich využití však v našich ZUŠ zůstává téměř nulové.

Můžeme se tedy na závěr zamyslet, podle jaké učebnice se malý hornista učil v Lidové škole umění před padesáti lety a podle jaké se učí dnes? V mnoha případech je odpověď velmi jednoduchá, podle té samé. Na tom by asi nebylo nic špatného, pokud by vedle nestála další otázka, jak byla hra na lesní roh pro průměrné dítě atraktivní před padesáti lety a jak je dnes?

Samozřejmě nemůžeme tvrdit, že studijní zaměření lesní roh v ZUŠ a konzervatořích zachrání novější učebnice. Studium lesního rohu se však díky tomu může dnešním dětem o krůček přiblížit.

Seznam použitých zdrojů

Prameny - notové materiály:

ALPHONSE, Maxim. 200 Études nouvelles mélodiques et progressives pour cor. Paris: Alphonse Leduc, 2002. ISMN 979-0-0461-6857-4.

DIVOKÝ, Zdeněk. Denní nátisková cvičení pro lesní roh: Daily embouchure exercises for horn. Praha: Talacko editions, 2010.

FRASER, Dot. Abracadabra French horn. London: A&C Black, 2013. ISBN 1408194406.

FREHSE, Albin. 100 kleine Übungen. Leipzig: Hofmeister, 2011. ISMN 979-0-2034-6087-9.

GETCHELL, Robert W. First book of practical Studies for French horn. Los Angeles: Alfred Music, 1989. ISBN: 0769221661

HÖLTZEL, Michael. Horn-schule. Mainz: Schott Musik, 1981. ISMN 979-0-001-07643-2.

KASTELEIN, Jaap, BOTMA, Petra. Look Listen & Learn 1 for Horn. Heerenveen: De Haske, 2001. ISBN: 9043108707

KAUCKÝ, Emanuel. Malé etudy pro lesní roh: dodatek ke škole hry na lesní roh. Praha: Orbis, 1951.

KAUCKÝ, Emanuel. Škola hry na lesní roh. Praha: Orbis, 1952.

KOPPRASCH, Georg. 60 etud pro lesní roh. Leipzig: Hofmeister, 1880.

LODENKEMPER, Peter, RAKOW, Sebastian. Jedem Kind ein Instrument: Band 1 - JeKi. Horn. Mainz: Schott Musik, 2012. ISMN: 979-0-001-17977-5.

PEARSON, Bruce, NOWLIN, Ryan. Tradition of Excellence - F Horn. San Diego: Kjos Music Company, 2011. ISBN: 0849771358

PIHRT, Otakar. Škola hry na lesní roh. Cheb: Musica viva.

POTTAG, Max, HOVEY, Nilo. Method for French horn. Los Angeles: Alfred Music, 1985. ISBN: 0769228666

SPARKE, Philip. Starter, Skillfull and Super Studies Studies for Horn. Heerenveen: De Haske, 2004. ISMN: 979-0-57029-099-4

SZILÁGYI, Pálma. Kürtiskola. Budapest: Editio Musica Budapest, 1990.

ŠOLLAR, František. Škola igry na valtorně. Přepřacované a doplněné vydání Antonem Ivanovičem Usovem. Moskva: Muzgiz, 1958.

TVRDÝ, Otakar, KUBÁT, Vladimír. Škola hry na lesní roh. Praha: Editio Supraphon, 1980.

WIPPERICH, Emil. Škola hry na lesní roh. Praha: Filharmonický orchestr Praha.

Literatura:

PIZKA, Hans. Hornisten-Lexikon. Michigan: Hans Pizka Edition, 1986.

RATAJOVÁ, Tereza. 300 let lesního rohu v Čechách. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra hudební výchovy.

ŠVADLENKOVÁ, Jana. Vývoj interpretačních hudebních škol od 18. st. po současnost - lesní roh v Čechách, Německu a Francii. Praha, 2013. Disertační práce. Akademie múzických umění v Praze. Hudební a taneční fakulta.

Učební osnovy hry na dechové a bicí nástroje pro 2. stupeň základního studia na lidových školách umění: Hudební obor. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985.

Učební osnovy hry na dechové a bicí nástroje pro přípravné studium a 1. stupeň základního studia na lidových školách umění: Hudební obor. 3. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.

Učební osnovy hry na dechové a bicí nástroje pro rozšířené vyučování na lidových školách umění: hudební obor. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.

Internetové zdroje:

About Bruce Pearson. Bruce Pearson Music [online]. 2014 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://www.brucepearsonmusic.com/about/>

Composer Information: Jane Sebba [online]. [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://www.spartanpress.co.uk/spweb/creators.php?creatorid=1611>

Der Dirigent Sebastian Rakow. Dinslakener Kammerorchester [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://dko-online.de/deutsch/index.htm>

Des kleinen Friedrichs Geburtstag, K. 529 (Mozart, Wolfgang Amadeus) [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Des_kleinen_Friedrichs_Geburtstag,_K.529_\(Mozart,_Wolfgang_Amadeus\)](http://imslp.org/wiki/Des_kleinen_Friedrichs_Geburtstag,_K.529_(Mozart,_Wolfgang_Amadeus))

Dots History [online]. [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://dotsmusiccamden.co.uk/pages/dots-history-and-current-staff>

Emil Wipperich. International Horn Society [online]. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.hornsociety.org/ihs-people/past-greats/28-people/past-greats/129-emil-wipperich>

Emil Wipperich. Waltornia.pl [online]. 2018, 15. května 2006 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <http://waltornia.pl/biografie/94-eili-wipperich>

ERICSON, John. Later Editions of the Kopprasch Etudes [online]. [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: http://www.public.asu.edu/~jqerics/late_ko.htm

ERICSON, John. New Information on Maxime-Alphonse [online]. 13 Mar 2007 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://hornmatters.com/2007/03/new-information-on-maxime-alphonse/>

ERICSON, John. The Original Kopprasch Etudes [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: http://www.public.asu.edu/~jqerics/original_kopprasch.htm

Fridrich Anhaltsko-Desavský [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Fridrich_Anhaltsko-Desavsk%C3%BD

Hans Richter. Hans Richter [online]. 2. vydání. Woodbridge: The Boydell Press, 2016, s. 312 [cit. 2018-04-15]. ISBN 978 1 78327 021 7. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=60VJDQAAQBAJ&pg=PA776&lpg=PA776&dq=EMIL+WIPPERICH&source=bl&ots=DfuS8fb_bZ&sig=OJZ0EcNhFI0PD28KrkJuBgCXA2Y&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKewiBzNCJobzaAhVB2aQKHWg4BYEQ6AEIaDAP#v=onepage&q=EMIL%20WIPPERICH&f=false

Historie Třemošné. In: Oficiální stránky města Třemošná [online]. 2018 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <http://www.tremosna.cz/mesto-tremosna/historie-a-soucasnost/>

JeKits: Jedem Kind Instrumente, Tanzen, Singen [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://www.jekits.de/>

Max Pottag. International Horn Society [online]. [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.hornsociety.org/network/26-people/honorary/65-max-pottag-1876-1970>

MIČKA, Ivo. Muzikanta Pihrta ocení také rakovnická radnice. In: Rakovnický deník [online]. 14. října 2008 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: https://rakovnicky.denik.cz/kultura_region/muzikanta--pihrta-oceni20081014.html

Michael Höltzel. International Horn Society [online]. [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.hornsociety.org/network/26-people/honorary/321-michael-hoeltzel>

NĚMCOVÁ, Lenka a Stanislav SUCHÁNEK. Lesní roh: Základní přehled pedagogických témat. Podpora ZUŠ [online]. 2013 [cit. 2018-04-10].

Dostupné z: <https://anzdoc.com/lesni-roh-zakladni-pehled-pedagogickych-temat-material-ureny.html>

Nilo W. Hovey. Indiana Band Masters [online]. [cit. 2018-04-08].
Dostupné z: <http://www.indianabandmasters.org/PhiBetaMu/Hovey.Nilo.pdf>

OSTERMEYER, Robert. Frehse, Albin. French Horn net [online]. [cit. 2018-03-30].
Dostupné z: <http://www.french-horn.net/index.php/biographien/89-albin-frehse.html>

Otakar Tvrđý: hornista, klavírista, dirigent. Český rozhlas [online]. Pardubice, 4. října 2013 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/otakar-tvrdy-hornista-klavirista-dirigent-6048444>

Petra Botma. Radio Filharmonisch Orkest [online]. [cit. 2018-03-21].
Dostupné z: <http://www.radiofilharmonischorkest.nl/petra-botma>

Philip Sparke [online]. [cit. 2018-04-09].
Dostupné z: <http://www.philipsparke.com/biography.htm>

Požadavky k talentové zkoušce - studijní zaměření Hra na lesní roh. Konzervatoř Brno [online]. [cit. 2018-03-30].
Dostupné z: <https://www.konzervatorbrno.eu/index.php?m=123>

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Ústřední umělecká rada ZUŠ ČR [online]. [cit. 2018-03-30].
Dostupné z: <http://www.uur-zuscr.cz/rvp-zuv>

Szilágyi Pálma. Tóth Aladár Zeneiskola [online]. 2013 [cit. 2018-04-12].
Dostupné z: <http://tothaladar.hu/index.php/hirek/14-tanarok/57-szilagyi-palma>

Talentová přijímací zkouška žesťové nástroje. Konzervatoř České Budějovice [online]. [cit. 2018-03-31].
Dostupné z: <http://www.konzervatorcb.cz/index.php/prijimaci-a-talent-zkousky/39-talentova-prijimaci-zkouska-zestove-nastroje>

The President's Own United States Marine Band: Officers. Marines - The official website of the United States of America [online]. [cit. 2018-04-18].
Dostupné z: <http://www.marineband.marines.mil/Members/Officers/>

Wir über uns: Peter Lodenkemper [online]. [cit. 2018-04-05].
Dostupné z: <http://www.altstadt-musikzentrum-essen.de/wir-ueber-uns/>

Založení. České noneto [online]. 2014 [cit. 2018-04-10].
Dostupné z: <http://www.nonet.cz/historie/zalozeni/>

Zdeněk Divoký - lesní roh [online]. HAMU [cit. 2018-04-01].
Dostupné z: <http://old.hamu.cz/katedry/katedra-dechovych-nastroju/divoky-cv>

Přílohy

Příloha č. 1 - Ukázka z 60 etud pro Cor-Alto op. 5 - Etuda č. 1

[online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/60 Etudes for High-Horn, Op.5 \(Kopprasch%2C, Georg\)](http://imslp.org/wiki/60_Etudes_for_High-Horn,_Op.5_(Kopprasch%2C_Georg))

UEBUNGEN FÜR DAS ERSTE HORN. 3

N° 1.
MODERATO.

Příloha č. 2 - Ukázka z 60 etud pro Cor-Basso op. 6 - Etuda č. 1

[online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/60 Etudes for Low-Horn, Op.6 \(Kopprasch, Georg\)](http://imslp.org/wiki/60_Etudes_for_Low-Horn,_Op.6_(Kopprasch,_Georg))

C. Kopprasch

Nr. 1 Moderato. (Transposition in E \flat)

Příloha č. 3 - Ukázka z 60 etud pro Cor-Basso op. 6 - Etuda č. 8

[online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/60 Etudes for Low-Horn, Op.6 \(Kopprasch, Georg\)](http://imslp.org/wiki/60_Etudes_for_Low-Horn,_Op.6_(Kopprasch,_Georg))

Nr. 8 Allegro (in D, D^b, C und B tief)
(and B^b low)

Příloha č. 4 - Ukázka ze 100 Kleine Übungen - Etuda č. 3

[online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.trekel.de/Der-Anfang-100-Kleine-Uebungen-Frehse-Albin-384610.html#>

3^x

Příloha č. 5 - Ukázka ze 100 Kleine Übungen - Etuda č. 72

[online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.trekel.de/Der-Anfang-100-Kleine-Uebungen-Frehse-Albin-384610.html#>

72^x
Larghetto (etwas breit) ♩=132

Příloha č. 6 - Ukázka ze 100 Kleine Übungen - Etuda č. 69

[online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.trekel.de/Der-Anfang-100-Kleine-Uebungen-Frehse-Albin-384610.html#>

26

Moderato $\text{♩} = 100$ 69^x

mf

f

p

f *p*

cresc.

Příloha č. 7 - Ukázka z 200 etudes nouvelles – titulní stránka

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.di-arezzo.co.uk/sheet-music/classical-score/instrument-training/sheet-music-for-horn/Maxime-Alphonse/12-Etudes-Nouvelles/LEDUC05504.html>.

MAXIME - ALPHONSE
Premier Cor de l'Opéra-Comique et des Concerts Padeloup

Deux cents Études Nouvelles
Mélodiques et Progressives
pour Cor

en Six Cahiers formant un Ensemble Complet
allant de la Petite Difficulté à la Virtuosité

ZWEIHUNDERT NEUE
MELODISCHE UND GESTUFTE
ETÜDEN
für Horn
Komplette Sammlung in 6 Heften
von leicht bis zur Virtuosität

TWO HUNDRED NEW
MELODIC AND GRADUAL
STUDIES
for Horn
In 6 Books, Complete Collection
from Easy to High Virtuosity

Příloha č. 8 - Ukázka z 200 etudes nouvelles – Etuda č. 66

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.di-arezzo.co.uk/sheet-music/classical-score/instrument-training/sheet-music-for-horn/Maxime-Alphonse/12-Etudes-Nouvelles/LEDUC05504.html>.

Moderato ♩=88

66 *mf* *Cres* - - - cen - do

f *Cres* - - - cen - do

Příloha č. 9 – Ukázka z Abaracadabra French horn – cvičení na legato

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.talacko.cz/zbozi/abracadabra-french-horn-pupils-book.html>

39 **Everybody do this** *traditional*

1st *f*

2nd *p*

Příloha č. 10 – Ukázka z Abaracadabra French horn – cvičení na legato

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.talacko.cz/zbozi/abracadabra-french-horn-pupils-book.html>

 is a triplet. It means play three quavers instead of two in the time of a crotchet.

★ **Slurring exercises**

Příloha č. 11 - Ukázka z Denních nátiskových cvičení – 1. díl

Denní nátisková cvičení. Notovna [online]. 2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://www.notovna.cz/denni-natiskova-cviceni-1-p-2931.html>

6

6. dvoutýden

A mf $\text{♩} = 72$

B mf $\text{♩} = 72$

C mf $\text{♩} = 84$

D p f p p f p p f p $\text{♩} = 84$

E

F

Příloha č. 12 - Ukázka z Denních nátiskových cvičení – 2. díl

Denní nátisková cvičení. Notovna [online]. 2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://www.notovna.cz/denni-natiskova-cviceni-2-p-3907.html>

21. dvoutýden

D mf $\text{♩} = 80-100$

E mf $\text{♩} = 80-100$

F mf $\text{♩} = 80-100$

Příloha č. 13 – Ukázka z 2. dílu Höltzelovy Horn-Schule - bouché

[online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.stretta-music.com/en/sheet-music/wind-instruments/horn/methods/hoeltzel-hornschule/michael-horn-schule-nr-353408.html>

ÜBUNGEN FÜR GESTOPFTE TÖNE gestopft = +
offen = o

49.a

b

Ab der nächsten Übung verlassen wir den Ausgangston und müssen nun besonders darauf achten, daß Hand und Ansatz völlig koordiniert sind.

c

auch taktweise gebunden üben

d

taktweise gebunden wiederholen

Příloha č. 14 – Ukázka z 1. dílu Höltzelovy Horn-Schule - duo

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.stretta-music.com/en/sheet-music/wind-instruments/horn/methods/hoeltzel-hornschule/hoeltzel-horn-schule-nr-352997.html>

WAS SOLL DAS BEDEUTEN

Was soll das be - deu - ten? Es - ta - get ja - schon. Schaut nur - da - her.
Ich - weiß wohl, es - geht erst um - Mit - ter - nacht rum.

Schaut nur - da - - her, Wie - glän - zen die - Stern - lein je - län - ger je mehr.

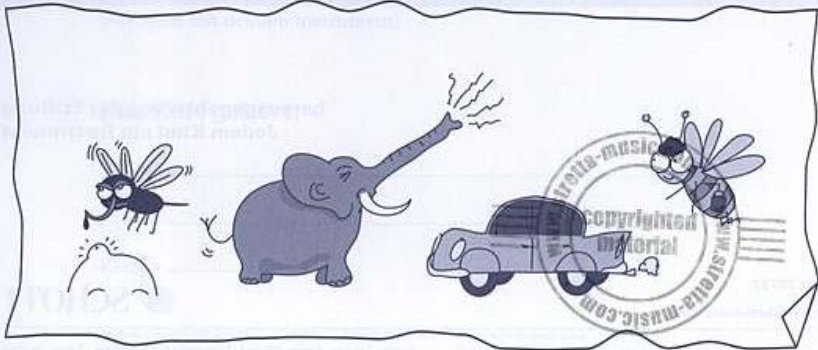
Dieses Lied kann auch in hoch C geblasen werden

Příloha č. 15 – Ukázka z Jedem Kind ein Instrument – 1. díl – 1. tón

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.stretta-music.com/search/q/Jedem+Kind+ein+Instrument+Band+1+horn/sebastian-jedem-kind-ein-instrument-nr-566192.html>.

Dein erster Ton

 Lege deine Lippen aufeinander.
Nimm deinen Zeigefinger und lege ihn auf die Lippen.
Spitze deine Lippen und versuche deinen Zeigefinger wegzupusten.
Machen deine Lippen Geräusche dabei?
Wie hören sich diese Geräusche an?

2

Příloha č. 16 – Ukázka z Jedem Kind ein Instrument – 2. díl - trio

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.stretta-music.com/search/q/Jedem+Kind+ein+Instrument+Band+2+horn/sebastian-jedem-kind-ein-instrument-nr-497762.html>.

Torero

 Musik und Text: Burkhard Walters; Satz: Sebastian Rakow

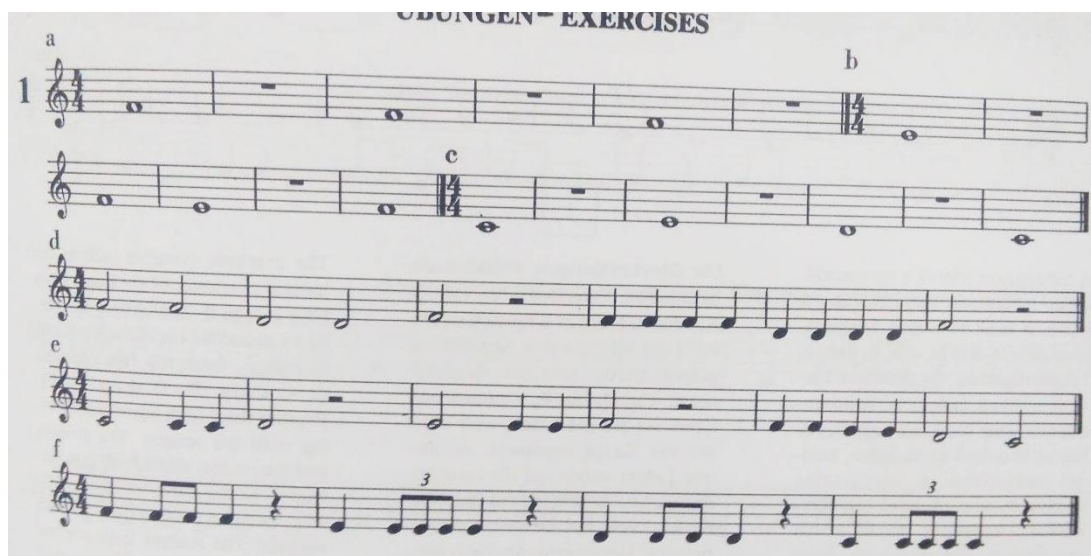
Horn

p Ti-gi-ti-gi, To - re - ro, da kommt der Stier! Ti-gi-ti-gi, To - re - ro, er läuft zu
To - re - ro, die Knie sind weich! Ti-gi-ti-gi, To - re - ro, du bist ganz
dir. Ti-gi-ti-gi, To - re - ro, gleich greift er an! Ti-gi-ti-gi,
bleich! Ti-gi-ti-gi, To - re - ro, fühlst du dich toll, ti-gi-ti-gi,

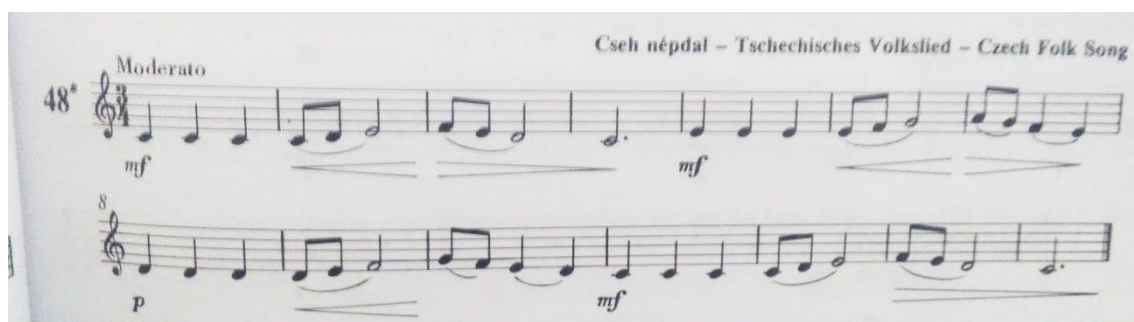
Příloha č. 17 – Ukázka z Kürtiskoly – 1. díl, cvičení 1

Dostupné z: SZILÁGYI, Pálma. Kürtiskola I. Budapest: Editio Musica Budapest, 1990, s. 15.

Příloha č. 18 – Ukázka z Kürtiskoly – 1. díl, Ach synku, synku

Dostupné z: SZILÁGYI, Pálma. Kürtiskola I. Budapest: Editio Musica Budapest, 1990, s. 23.

Příloha č. 19 – Ukázka z Kürtiskoly – 2. díl, cv. 172

[online]. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.talacko.cz/zbozi/horn-tutor-2.html>

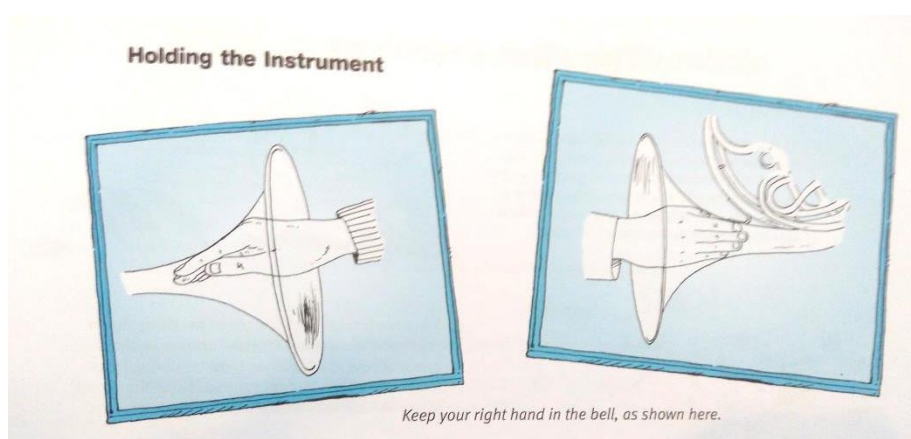
Příloha č. 20 – Ukázka z Look, Listen & Learn - duo

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.talacko.cz/zbozi/look-listen-learn-1-horn--cd.html>.

Příloha č. 21 – Ukázka z Look, Listen & Learn – držení ruky v korpusu

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.talacko.cz/zbozi/look-listen-learn-1-horn--cd.html>.

Příloha č. 22 – Ukázka z Look, Listen & Learn – cvičení z kapitoly 5

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.talacko.cz/zbozi/look-listen-learn-1-horn--cd.html>.

Musical score for two tracks. The first track is 'Ode to Joy' by Ludwig van Beethoven (1770-1827), marked 'Track 29'. It is in 3/4 time and features a single staff with a treble clef. The second track is 'Waltzing Along', marked 'Track 30'. It is in 3/4 time and features two staves, both with treble clefs. The music consists of eighth and sixteenth notes, with some rests.

Příloha č. 23 – Ukázka z Method for French horn – cvičení z kapitoly 5

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: https://www.jwpepper.com/Pottag-Hovey-Method-for-French-Horn/1011311.item#.WrKcf_nOXDc.

Mozart Air

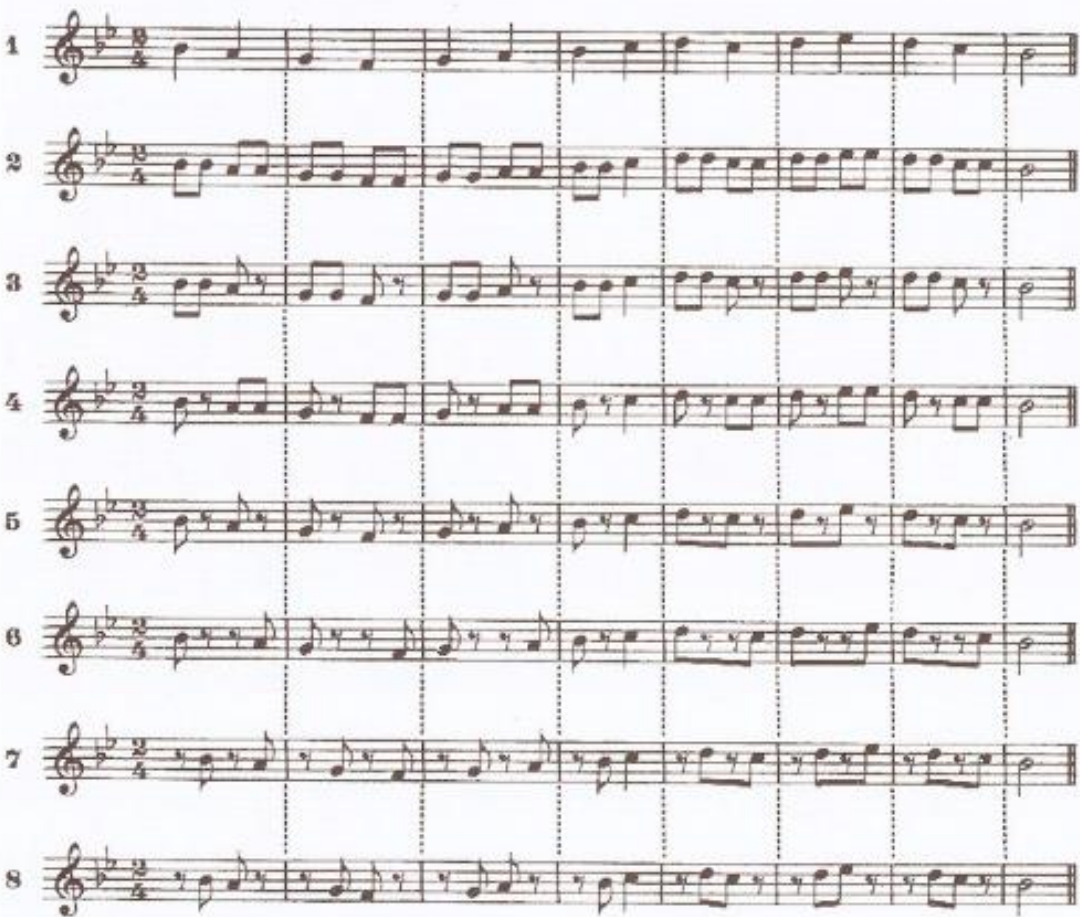

Příloha č. 24 – Ukázka z Method for French horn – rytmická cvičení

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.hornguys.com/products/french-horn-method-by-pottag-hovey-pub-alfred>

24

Rhythmic Exercises
with eighth rests

Příloha č. 25 – Ukázka z First Book of Practical Studies – etuda 17

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.clarina.cz/practical-studies-for-french-horn-1-by-robert-w-getchell>.

17

The image shows a musical score for etude 17, consisting of four staves of music. The music is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The score includes dynamic markings such as *f* (forte) and *p* (piano). The first staff begins with a *f* marking. The second staff begins with a *p* marking. The third staff begins with a *f* marking and has a *p* marking later in the measure. The fourth staff begins with a *f* marking. The music consists of eighth and sixteenth notes, with some rests and slurs.

Příloha č. 26 – Ukázka ze Second Book of Practical Studies – etuda 71

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.jwpepper.com/Practical-Studies-for-French-Horn/4577300.item#/submit>

71

Allegretto

The image shows a musical score for etude 71, consisting of four staves of music. The music is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The tempo is marked as *Allegretto*. The score includes a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte). The music consists of eighth and sixteenth notes, with some rests and slurs.

Příloha č. 27 – Ukázka ze Starter Studies

[online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.stretta-music.com/en/sparke-starter-studies-horn-nr-280789.html>

Alpenhorn Echoes

The image shows a musical score for 'Alpenhorn Echoes' starting at measure 57. It consists of three staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *f* (forte) and contains a sequence of notes with rests. The second staff starts with a dynamic marking of *p* (piano) and features a series of notes with slurs and accents. The third staff continues the piece with a dynamic marking of *f* and includes a double bar line at the end.

Příloha č. 28 – Ukázka ze Skilful Studies

[online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.stretta-music.com/en/sparke-skilful-studies-horn-nr-280977.html>

Square Dance

Maestoso

The image shows a musical score for 'Square Dance' starting at measure 16. It consists of four staves of music. The first staff is marked with a tempo of *Maestoso* and a dynamic of *f*. The second staff begins with a dynamic of *p* and includes slurs and accents. The third staff starts with a dynamic of *f* and features a dynamic change to *p* later in the staff. The fourth staff concludes the piece with a dynamic of *f* and a double bar line.

Příloha č. 29 – Ukázka ze Super Studies

[online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.clarina.cz/super-studies-26-progresive-studies-for-horn-26-etud-se-stoupajici-obtznosti-pro-lesni-roh>

Swiss Mountain Air
for embouchure flexibility

21

30

Příloha č. 30 – Ukázka ze Školy Emanuela Kauckého – trylky

Dostupné z: ŠVADLENKOVÁ, Jana. Vývoj interpretačních hudebních škol od 18. st. po současnost - lesní roh v Čechách, Německu a Francii. Praha, 2013. Disertační práce. Akademie múzických umění v Praze. Hudební a taneční fakulta. s. 107

Přípravná cvičení

Spojíte lehce, zprvu volně, později všechna cvičení rychleji a rychleji.

Spojování přírodních tónů děje se lehoučkým do stran nepatrným střídavým upínáním a povolováním retní pružiny (zejména horního rtu) uvnitř okruhu nátrubku (ne koutků rtů). Možno si též pomoci nepatrným oddalováním a přibližováním spodní čelisti (zubů) od vrchní, jako bychom vyslovovali ta-ji-ja-ji.

Příloha č. 31 – Ukázka Malých etud – etuda č. 44

Dostupné z: KAUCKÝ, Emanuel. Malé etudy pro lesní roh: dodatek ke škole hry na lesní roh. Praha: Orbis, 1951. s. 29

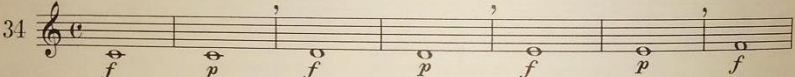
44 Andante (dis moll)

p *mf* *f*

Příloha č. 32 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – dynamika

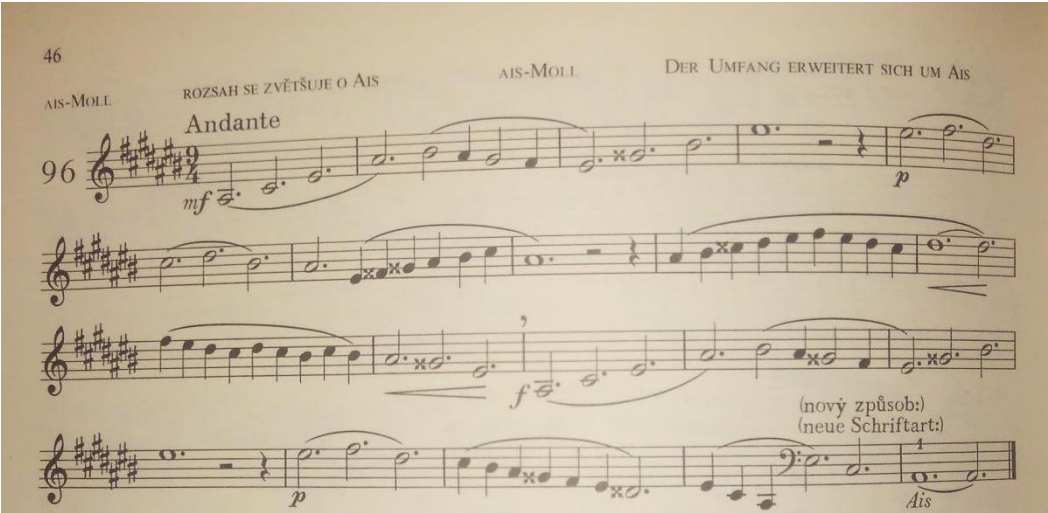
Dostupné z: TVRDÝ, Otakar, KUBÁT, Vladimír. Škola hry na lesní roh. Praha: Editio Supraphon, 1980. s. 18

<p>DYNAMIKA</p> <p>Tímto slovem označujeme střídání různé síly tónu v hudbě. Pro označení různých stupňů síly užíváme italských slov a jejich zkratek:</p> <p><i>piano</i> = <i>p</i> = slabě, tiše <i>forte</i> = <i>f</i> = silně <i>mezzo</i> (vysl. mezdo) <i>forte</i> = <i>mf</i> = prostředně silně <i>pianissimo</i> = <i>pp</i> = velmi slabě <i>fortissimo</i> = <i>ff</i> = velmi silně</p> <p>CVIČENÍ</p> <p>Učitel udává tóny různé síly, žák se snaží je napodobit.</p>	<p>DIE DYNAMIK</p> <p>Mit diesem Wort bezeichnen wir in der Musik den Wechsel verschiedener Tonstärken. Für die Bezeichnung verschiedener Stärkegrade benützen wir italienische Wörter und ihre Abkürzungen:</p> <p><i>piano</i> = <i>p</i> = schwach, leise <i>forte</i> = <i>f</i> = stark <i>mezzo forte</i> = <i>mf</i> = mittelstark <i>pianissimo</i> = <i>pp</i> = sehr schwach <i>fortissimo</i> = <i>ff</i> = sehr stark</p> <p>ÜBUNG</p> <p>Der Lehrer gibt Töne verschiedener Stärke an, der Schüler versucht, sie nachzuahmen.</p>
---	--

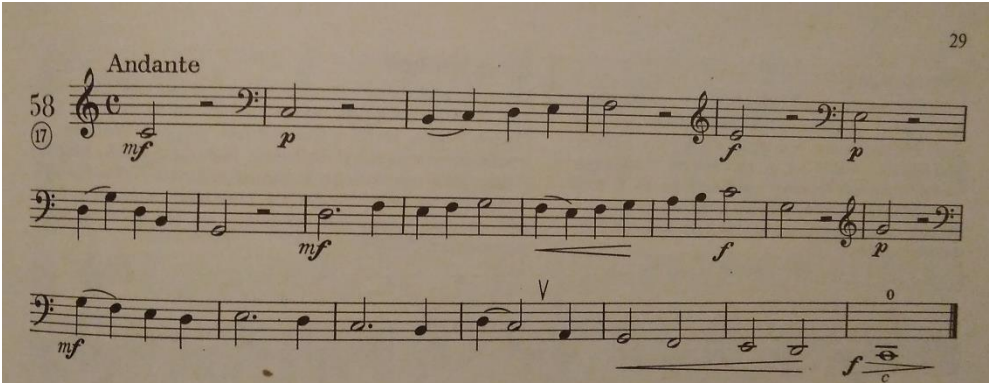
Příloha č. 33 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – ais moll

Dostupné z: TVRDÝ, Otakar, KUBÁT, Vladimír. Škola hry na lesní roh. Praha: Editio Supraphon, 1980. s. 46

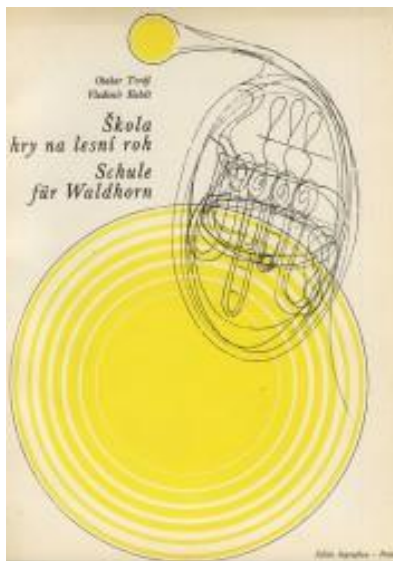
Příloha č. 34 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – basový klíč

Dostupné z: TVRDÝ, Otakar, KUBÁT, Vladimír. Škola hry na lesní roh. Praha: Editio Supraphon, 1980. s. 29

Příloha č. 35 – Ukázka Školy autorů Kubáta a Tvrdeho – titulní strana

Dostupné z: TVRDÝ, Otakar, KUBÁT, Vladimír. Škola hry na lesní roh. Praha: Editio Supraphon, 1980. s. 1

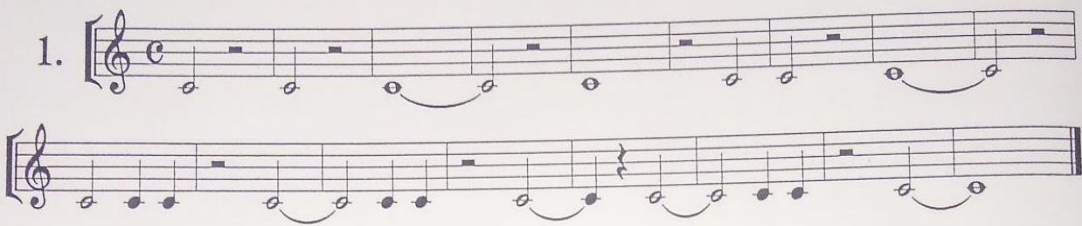

Příloha č. 36 – Ukázka Školy Otakara Pihrta – cv. 2

Dostupné z: PIHRT, Otakar. Škola hry na lesní roh. Cheb: Musica viva. s. 1

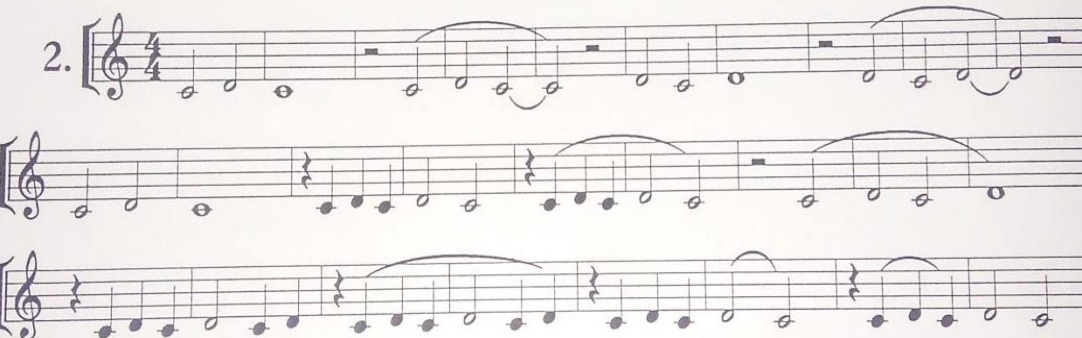
Ligatura je spojení dvou, nebo více not stejné výšky obloučkem, přičemž se další nota znovu nenasazuje.

A Ligature is the connection of two or more notes of the same pitch with a set again.

1.

Legato / vázaně / je skupina not stejné výše spojená obloučkem.

Legato is a group of tones of different pitch joined with a tie.

2.

Příloha č. 37 – Ukázka Školy Otakara Pihrta – lidové písně

Dostupné z: PIHRT, Otakar. Škola hry na lesní roh. Cheb: Musica viva. s. 3

Andante Slovenská píseň Slovak song

18.

Moderato Moravská píseň Moravian song

19.

Allegro Česká píseň Bohemian song

20.

Allegretto Irská píseň Irish song

21.

Presto Česká píseň Bohemian song

22.

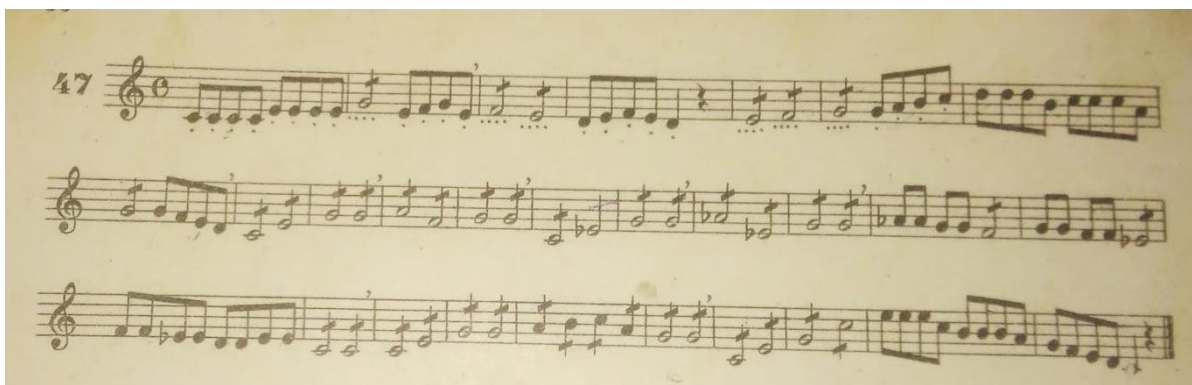
Příloha č. 38 – Ukázka Školy igry na valturně – cv. 6

Dostupné z: ŠOLLAR, František. Škola igry na valturně. Přepřacované a doplněné vydání Antonem Ivanovičem Usovem. Moskva: Muzgiz, 1958. s. 11

6.

Příloha č. 39 – Ukázka Školy igrы na valturně – cv. 47

Dostupné z: ŠOLLAR, František. Škola igrы na valturně. Přepřacované a doplněné vydání Antonem Ivanovičem Usovem. Moskva: Muzgiz, 1958. s. 30

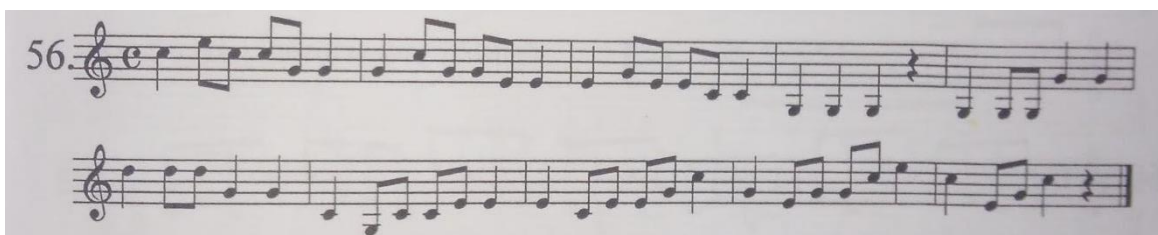
Příloha č. 40 – Ukázka Školy igrы na valturně – cv. 145

Dostupné z: ŠOLLAR, František. Škola igrы na valturně. Přepřacované a doplněné vydání Antonem Ivanovičem Usovem. Moskva: Muzgiz, 1958. s. 114

A photograph of a page from a music book showing exercise 145. It consists of five staves of music. Above the first staff, the text reads 'В Фа, Миб, Ми, Реб и Соль (in F, Es, E, Des, G)' and 'Andante cantabile'. The exercise is marked with various dynamics: *p*, *mf*, *ff*, *pp*, and *f*. The music is written in a key with three sharps (F#, C#, G#) and a common time signature (C). The notation includes slurs, accents, and other musical symbols. At the bottom of the page, the number 'M. 24508 Г.' is visible.

Příloha č. 41 – Ukázka ze Školy E. Wippericha – I. díl, cv. 56

Dostupné z: WIPPERICH, Emil. Škola hry na lesní roh I. díl. Praha: Filharmonický orchestr Praha. s. 9

Příloha č. 42 – Ukázka ze Školy E. Wippericha – II. díl, cv. 46

Dostupné z: WIPPERICH, Emil. Škola hry na lesní roh II. díl. Praha: Filharmonický orchestr Praha. s. 16

46. *Andante espresivo*

The score consists of eight staves of music in a single system. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is common time (C). The piece begins with a piano (*p*) dynamic and includes various dynamic markings such as *mf*, *f*, and *rit.* (ritardando). The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some slurs and accents. The tempo is marked as *Andante espresivo*. At the bottom of the page, the tempo changes to *Andante con calore (záměti)*.

Příloha č. 43 – Ukázka ze Školy E. Wippericha – III. díl, cv. 64

Dostupné z: WIPPERICH, Emil. Škola hry na lesní roh III. díl. Praha: Filharmonický orchestr Praha. s. 15

Způsoby:

The score consists of three staves of music in a single system. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is common time (C). The music is composed of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some slurs and accents. The tempo is marked as *Způsoby*.

Příloha č. 44 – Ukázka Tradition of excellence – jak vkládat nátrubek

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.clarina.cz/tradition-of-excellence-1-audio-video-online-f-horn-lesni-roh>.

Příloha č. 45 – Ukázka Tradition of excellence – teoretická část kap. 6

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.clarina.cz/tradition-of-excellence-1-audio-video-online-f-horn-lesni-roh>.

6 – Full Band

FULL BAND

Terms & Symbols

treble or G staff, bass or F staff, ledger lines, final double bar line, 5 lines, staff, 4 spaces

music alphabet – first seven letters of the alphabet; these note names are assigned to the lines and spaces of the staff

accidental – symbol that alters the pitch of a note until the end of the measure

flat – lowers the pitch of a note one half step

Time Signature

$\frac{4}{4}$ = number of counts per measure
= type of note (♩) that gets one count

Rhythm

○ whole note = 4 counts of sound in $\frac{4}{4}$

≡ whole rest = 4 counts of silence in $\frac{4}{4}$

Notes

The numbers indicate which levers should be pressed down. Use the top fingering if you play an F horn. Use the fingering in parentheses if you play a B♭ horn.
0 = no levers pressed down

A B flat (B♭) C

1 2 (1 2) 1 0

Theory & Composition

interval – distance between two pitches

halfstep – smallest interval used in Western music; on a piano keyboard, it is the distance from one key to the very next key—white or black

COUNTING & CONDUCTING

counting 1 2 3 4

other counting

Příloha č. 46 – Ukázka Tradition of excellence – cvičení hry z listu

[online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.clarina.cz/tradition-of-excellence-1-audio-video-online-f-horn-lesni-roh>.

38. Sight-Reading Challenge: Shoo Fly ▶ Is your right hand catching the sound? American Folk Song

Příloha č. 47 – Tabulka dalších používaných publikací

Příjmení	Jméno	Titul	Počet uživatelů
Procházka	Miloslav	Mladý kavalír	7
Rosenthal	Irving	A modern elementary method	2
Rapp	Horst	Horn lernen mit spass	2
Biehlig	Karl	Kompendium der Horntechnik	2
Železník	Vlastimil	30 melodických cvičení pro lesní roh	2
Gallay	Jacques Francois	Denní studie	2
Rattner	David	Elementary method for french horn	2
Beneš	Vladimír	Nátiskové lekce pro trubku	2
Procházka	Miloslav	Nebojme se stupnic	1
Tvrdý	Otakar	Škola násobného staccata	1
Hilliard	Howard	Lip Slurs for Horn	1
Kling	Henri	Hornschnle	1
Kling	Henri	40 charakteristických etud	1
Endresen	Raymond Milford	Supplementary Studies	1
Proust	Pascal	J'apprends le cor	1
Weiss	Jean-Uwe	Škola hry na lesní roh	1
Müller	Bernhard Eduard	22 etüden für horn	1
Franz	Oscar	Etudy	1
Drmola	Zdeněk	Legátová cvičení pro lesní roh	1
Kaucký	Emanuel	Malé etudy	1
Sologuev		Škola hry na lesní roh	1
Ree Wekre	Froydis	Úvahy o hře na lesní roh	1
Kolář	Jaroslav	Škola hry na trubku	1
Glenesk Mortimer	John	Melodic studies	1
Guggenberger	Wolfgang	Basics plus	1
Peters	Charles	Total range	1
Neuling	Hermann	Grosse hornschnle	1
Kareš	Tomáš	Škola hry na lesní roh a trubku	1
Belwin	Alfred	21st Century Band Method Level 1 Horn in F Book	1

Příloha č. 48 – Online zdroje dostupných publikací

Nabídka obchodu Nejlevnější NOTY [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <http://www.nejlevnejsinoty.cz/noty/Katalogy.html>.

Nabídka obchodu Notovna [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z:

https://www.notovna.cz/lesni-roh-skoly-a-etudy-c-197_203_46_81.html.

Nabídka obchodu eNoty [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z:

<https://www.enoty.eu/f-eb-horn-lesni-roh-noty-na-sheet-music-music-book>.

Nabídka obchodu Ráj not [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <http://raj-not.cz/zestove-nastroje-lesni-roh/>.

Nabídka obchodu Dům knihy [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z:

<https://www.dumknihy.cz/vyhledavani?search%5Badvanced%5D=0&search%5Bquery%5D=lesn%C3%AD+roh&search%5Btype%5D=music&x=0&y=0>.

Nabídka obchodu Houdek hudební nástroje [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.houdek.cz/noty-a-literatura/noty-pro-echove-nastroje-foukaci-harmoniky/noty-pro-lesni-roh/>.

Nabídka obchodu Muzikant [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.muzikant.cz/noty-a-video-skoly/noty-pro-dechove-nastroje/lesni-roh-f-eb-horn-k853.html>.

Nabídka obchodu Clarina Music [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.clarina.cz/lesni-roh-f-eb-horn/>.

Nabídka obchodu Talacko hudebniny [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <http://www.talacko.cz/kategorie/zeste/lesni-roh/>.

Nabídka obchodu Muziker [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.muziker.cz/noty-pro-dechove-nastroje>.

Nabídka obchodu Muzia [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.muzia.cz/kategorie/lesni-roh-solo>.

Nabídka obchodu Music-online [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <http://music-online.cz/Noty/Skoly-etudy-a-hudebni-teorie/>.

Nabídka obchodu Naše noty [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.nasenoty.cz/lesni-roh/>.

Nabídka obchodu Hudební e-knihkupectví [online]. [cit. 2018-03-23].

Dostupné z: <https://www.hudebni-knihkupectvi.cz/index.php?search=lesn%C3%AD+roh&view=vyhledavani>.